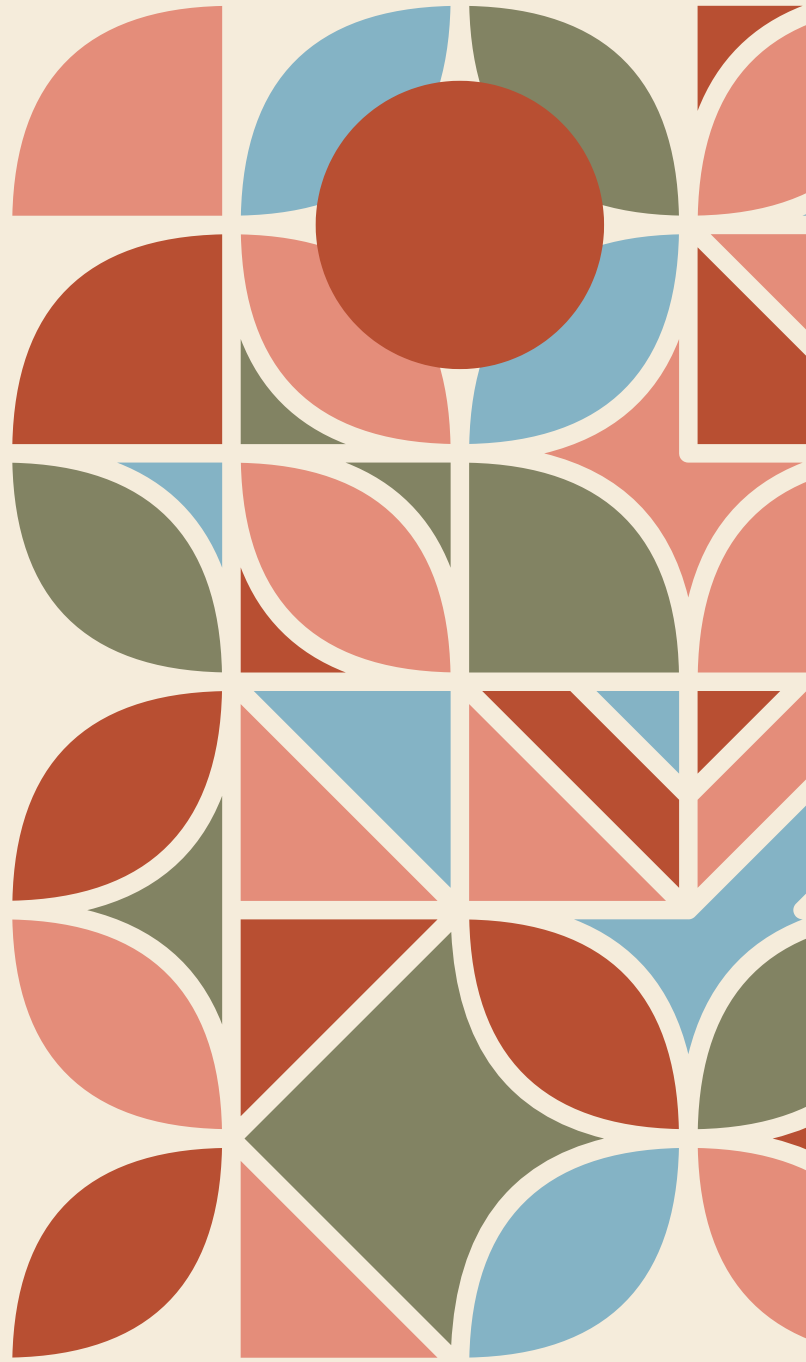

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

**ΒΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΠΡΑΞΗ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ**

ΚΗ' ΣΥΝΟΔΟΣ 2023 - 2024

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΤΟ + ΠΟΥ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΤΟΝ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ**

**ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ
ΣΥΝΔΙΑΛΕΓΟΜΑΣΤΕ
ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΥΜΕ!**

ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ...

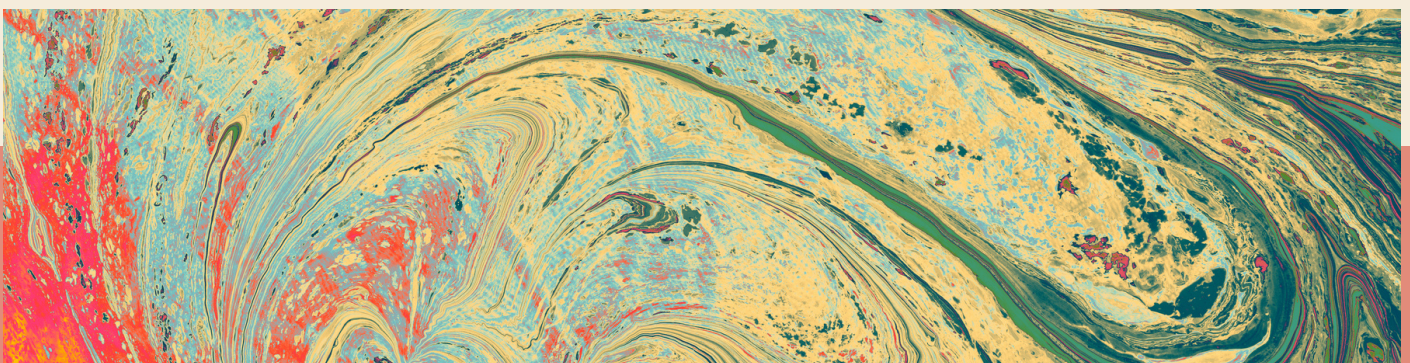
Στα χέρια σας κρατάτε το εκπαιδευτικό υλικό της φετινής Συνόδου, όπως έχει συνταχθεί και συλλεχθεί από την Ομάδα και την Επιστημονική Επιτροπή του εκπαιδευτικού προγράμματος «**Βουλή των Εφήβων: Βήματα Δημοκρατίας – Κάνοντας πράξη τη συμμετοχή**».

Κοινός στόχος όλων μας είναι οι μαθήτριες και οι μαθητές να εμβαθύνουν στη νοηματοδότηση και τις επιμέρους εκφάνσεις της κοινωνικής συμμετοχής, εκφράζοντας τη γνώμη τους στο πλαίσιο της Ομάδας σας. Έχει, όμως, σημασία να θυμόμαστε ότι η υλοποίηση του άρθρου 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού -που προβλέπει την υποχρέωσή μας να ακούμε προσεκτικά τη γνώμη των παιδιών για όλα τα ζητήματα που τα αφορούν- διέπεται από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, με πρώτη και σημαντικότερη: την ενδυνάμωσή τους, ώστε να μας πουν αυτό που εκέφτονται πράγματι και όχι αυτό που νομίζουν ότι περιμένουμε να ακούσουμε.

Οι μαθήτριες και οι μαθητές πρέπει να ενημερωθούν και να αναζητήσουν, για να γνωρίσουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους και -μέσω του δημοκρατικού διαλόγου- να τα συνδέσουν οργανικά με την καθημερινή τους εμπειρία, εκφράζοντας ελεύθερα την άποψή τους για την ερμηνεία της έννοιας του δικαιώματος, καθώς και για παραβιάσεις που εντοπίζουν. Υπό αυτήν την έννοια είναι αναγκαία η προσεκτική παρατήρηση και συνεχής εγρήγορση, για την περίπτωση που κάποια μαθήτρια/κάποιος μαθητής θελήσει να μοιραστεί κάποια παραβίαση με εσάς ή με την Ομάδα. Είναι αναγκαίο επίσης, να διαβεβαιώσουμε τα παιδιά πως είναι ασφαλή στον "κύκλο" που δημιουργήσαμε και ότι δεν αξιολογούμε ή κρίνουμε τις απαντήσεις τους. Δεν υπάρχει εσωτό και λάθος σε αυτήν την παιχνιδώδη αλλά ταυτόχρονα ουσιαστική και δημιουργική διαδικασία.

Αν η εμπιστοσύνη που δημιουργήσαμε φέρει εν τέλει την εκμυστήρευση ενός παιδιού για κάποια παραβίαση που βιώνει το ίδιο, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με το Συνήγορο του Παιδιού τηλεφωνικά (800 11 32000 & 2131306703-605) ή/και ηλεκτρονικά (cr@synigoros.gr) προκειμένου να λάβετε οδηγίες.

Καλή και δημιουργική αρχή!

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συζητώντας για τη Δημοκρατία.....	2
Γνωριζόμαστε και γινόμαστε μία ομάδα!.....	5
+Μετέχουμε σε μια μικρή σκηνή Θεάτρου!	8
+ Γράφοντας για τον δημοκρατικό κόσμο	12
+ Δημιουργώντας τον δημοκρατικό κόσμο.....	13
+ Διασφαλίζοντας τον δημοκρατικό κόσμο	14
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στη ΓΕΙΤΟΝΙΑ.....	17
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στο ΣΧΟΛΕΙΟ	23
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	28
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.....	34
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στον ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ	42
Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στην ΠΟΛΙΤΙΚΗ	50

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συζητώντας για τη Δημοκρατία

«Τα ανθρώπινα δικαιώματα ξεκινούν από μέρη μικρά, (...) που δεν φαίνονται σε κανέναν χάρτη του κόσμου. Ωστόσο, είναι ο κόσμος του κάθε ατόμου, η γειτονιά που μένει, το σχολείο ή η σχολή που πηγαίνει, το εργοστάσιο, η φάρμα ή το γραφείο στο οποίο εργάζεται. (...) Αν αυτά τα δικαιώματα έχουν μικρή σημασία εκεί, τότε έχουν μικρή σημασία και οπουδήποτε αλλού.» *Eleanor Roosevelt*

Στους παρακάτω ηλεκτρονικούς συνδέσμους μπορείτε να βρείτε υλικό που αναδεικνύει τις αρχές και τις αξίες της δημοκρατίας, τη σημαντικότητα της πολιτεότητας για την προάσπιση και διασφάλιση ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών ελευθεριών.

Μπορείτε να προσαρμόσετε το προτεινόμενο υλικό και τις εκπαιδευτικές πρακτικές σύμφωνα με τις ανάγκες της *Ομάδας Συμμετοχικής Δράσης* του σχολείου σας.

Βουλή των Ελλήνων

<http://www.parliament.gr>

Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία

Εκπαιδευτικά Βίντεο

Δημοκρατία: <https://vimeo.com/417524591>

Κοινοβουλευτική Δημοκρατία: <https://vimeo.com/417525257>

Οργάνωση και Λειτουργία της Βουλής: <https://vimeo.com/417524920>

Η αξία της Βουλής και της Δημοκρατίας: <https://vimeo.com/157694859>

Δημοκρατία και Εκπαίδευση

<https://foundation.parliament.gr/el/ekpaideytiko-yliko>

Σύνταγμα

<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συνταγματική Ιστορία

<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/>

Συνήγορος του παιδιού

<http://www.synigoros.gr/>

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού

<https://www.synigoros.gr/paidi/downloads/dsdp.pdf>

http://noiazomaikaidrw.gr/wp-content/uploads/2015/07/entipo_simbasi_ex.pdf

Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ) του ΕΚΠΑ

<http://emmedia.pspa.uoa.gr/>

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

<http://www.statistics.gr>

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Αποθετήριο Φωτόδεντρο

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/>

Εκπαιδευτικό υλικό για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf

Ευρωπαϊκοί θεσμοί – Διεθνείς Οργανισμοί – ΜΚΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση

https://europa.eu/european-union/index_el

«Ενωμένοι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (UHR)

<http://gr.humanrights.com>

Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους πρόσφυγες

<http://www.unhcr.org/gr/>

Εκπαιδευτικό υλικό

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

http://www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko_yliko

Διεθνής Αμνηστία

<https://www.amnesty.gr/>

Νεολαία υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

<https://www.youthforhumanrights.gr/educators/educator-programs.html>

Προγράμματα – Ιδρύματα – Οργανισμοί

Δημοκρατική παιδεία

<https://www.demopaideia.gr>

Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

<http://www.theatroedu.gr/>

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι προτείνονται κατόπιν έρευνας που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2023.

Γνωριζόμαστε και γινόμαστε μία ομάδα!

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

1. «Ένας κύκλος»

- Τα μέλη της ομάδας σχηματίζουν με τα σώματά τους έναν κύκλο.
- Στο κέντρο του κύκλου στέκεται ο εκπαιδευτικός, ο οποίος κρατάει μία μπάλα, την οποία και πετάει σε έναν μαθητή - μέλος της ομάδας.
- Ο μαθητής, που κρατάει την μπάλα, λέει το όνομά του και τον λόγο για τον οποίο συμμετέχει στη *Βουλή των Εφήβων* ή κάτι που του αρέσει ή δεν του αρέσει.

Εναλλακτική πρόταση: τα μέλη της ομάδας, με τη σειρά που κάθονται στον κύκλο και χωρίς να χρησιμοποιούν την μπάλα, λένε το όνομά τους και τον λόγο για τον οποίο συμμετέχουν στη *Βουλή των Εφήβων* ή κάτι που τους αρέσει ή δεν τους αρέσει.

2. «Μία κίνηση»

- Τα μέλη της ομάδας σχηματίζουν με τα σώματά τους έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός κινείται στον κύκλο, υιοθετώντας ένα είδος περπατήματος (για παράδειγμα: περπατάει αργά ή γρήγορα, με το κεφάλι ψηλά...) ή κάνοντας μία συγκεκριμένη κίνηση (για παράδειγμα: έναν χαιρετισμό).
- Αυτήν την κίνηση ζητά να επαναλάβουν όλοι οι μαθητές - μέλη της ομάδας, καθώς θα κινούνται στον χώρο.
- Ο εκπαιδευτικός ζητά από κάποιον μαθητή - μέλος της ομάδας να προτείνει μία άλλη κίνηση, την οποία θα επαναλάβουν όλοι, καθώς θα κινούνται στον χώρο.

Εναλλακτική πρόταση: ο εκπαιδευτικός ζητά από τα μέλη της ομάδας να περιγράψουν με μία κίνηση το όνομά τους. Οι υπόλοιποι προσπαθούν να υποθέσουν ποιο μπορεί να είναι το όνομα του συμμαθητή τους. Εάν δεν μπορεί η ομάδα να βρει το όνομα μέσα από την κίνηση, ο μαθητής το αποκαλύπτει.

3. «Ένα ανακάτεμα»

- Τα μέλη της ομάδας σχηματίζουν με τα σώματά τους έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός δίνει κάθε φορά και μία διαφορετική οδηγία στην ομάδα.
- Οι μαθητές - μέλη της ομάδας, όταν ακούν την οδηγία, θα πρέπει να φύγουν από τη θέση τους και να μετακινηθούν στο κέντρο του κύκλου.

Για παράδειγμα, να μετακινηθούν από τη θέση τους:

- όσοι έχουν το ίδιο χρώμα ματιών (καφέ, μπλε, πράσινα...).
- όσοι φορούν αθλητικά παπούτσια.
- όσοι φορούν το ίδιο χρώμα μπλούζας.
- όσοι έχουν γενέθλια τον Ιανουάριο, τον Απρίλιο, τον Σεπτέμβριο κ.ο.κ.
- όσοι ασχολούνται με κάποιο άθλημα.
- όσοι παίζουν κάποιο μουσικό όργανο.
- όσοι περνούν ώρες στο διαδίκτυο.

4. «Μία συνέντευξη»

- Τα μέλη της ομάδας ανά δύο και αντικριστά κάθονται σε καρέκλες.
- Οι μαθητές, χωρισμένοι στις δυάδες, έχουν πέντε λεπτά για να συστηθούν και να αναφέρουν κάποιες πληροφορίες που θεωρούν σημαντικές για τον εαυτό τους.
- Οι δυάδες «σπάνε» και ένας κύκλος δημιουργείται από όλα τα μέλη της ομάδας.
- Ο καθένας αναλαμβάνει να συστήσει στην ομάδα τον μαθητή, με τον οποίο ήταν προηγουμένως στη δυάδα, προσπαθώντας να θυμηθεί όσες το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για εκείνον. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης δεν επιτρέπεται να μιλά ή να διορθώνει ο μαθητής για τον οποίο γίνεται λόγος, παρά μόνον όταν ολοκληρωθεί η παρουσίασή του.

5. «Ένας καθρέφτης»

- Τα μέλη της ομάδας ανά δύο στέκονται όρθια και αντικριστά.
- Ο ένας από τους δύο μαθητές κάνει μία μικρή κίνηση και «παγώνει», μένει ακίνητος και αμίλητος. Ο άλλος μαθητής επαναλαμβάνει την κίνηση του πρώτου μαθητή.

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ενδιαφέρον θα ήταν οι μαθητές, πέραν του να επαναλαμβάνουν ή να μιμούνται την κίνηση που προτείνει ο συμμαθητής τους, να μπουν σε μία διαδικασία «δράσης – αντίδρασης», «θέσης – αντίθεσης». Δηλαδή να κάνουν μία κίνηση που είτε να συμπληρώνει την κίνηση του συμμαθητή τους ή να είναι εντελώς αντίθετη.

6. «Ένα σχήμα»

- Τα μέλη της ομάδας στέκονται όρθια σε έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να πάρουν μία θέση μέσα στον χώρο και να δημιουργήσουν με τα σώματά τους ένα σχήμα (για παράδειγμα: ένα τρίγωνο, ένα τετράγωνο, μία γέφυρα, το διαδίκτυο, έναν υπολογιστή, ένα κινητό τηλέφωνο...).
- Ο εκπαιδευτικός μετράει αντίστροφα και αργά από το 10 έως το 1 και μέσα σε αυτόν τον χρόνο οι μαθητές πρέπει να έχουν ολοκληρώσει το σχήμα που τους έχει ζητηθεί.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στο παρόν υλικό οι λέξεις μαθητής, εκπαιδευτικός αναφέρονται αντίστοιχα σε μαθητές και μαθήτριες, σε εκπαιδευτικούς και των δύο φύλων. Η αποκλειστική χρήση του αρσενικού γραμματικού γένους γίνεται για πρακτικούς λόγους.

+Μετέχουμε σε μια μικρή σκηνή Θεάτρου!

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

1. «Ο ιστός της αποχής»

- Τα μέλη της ομάδας σχηματίζουν με τα σώματά τους έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός κρατά στα χέρια του ένα νήμα πλεξίματος ή ένα κουβάρι σχοινοιού.
- Ο εκπαιδευτικός πετάει το κουβάρι σε έναν μαθητή - μέλος της ομάδας.
- Ο μαθητής, κρατώντας στα χέρια του το κουβάρι, λέει το όνομά του και στη συνέχεια την πρώτη λέξη που του έρχεται στο μυαλό όταν ακούει τη λέξη «αποχή».
- Στη συνέχεια, ο μαθητής που έχει ήδη μιλήσει, κρατάει την άκρη από το κουβάρι και το πετάει σε ένα άλλον μαθητή, που λέει και αυτός με τη σειρά του το όνομά του και μία λέξη για την «αποχή».
- Όταν όλα τα μέλη της ομάδας έχουν μιλήσει, σχηματίζεται ένας ιστός, που ενώνει όλα τα σημεία του κύκλου.
- Οι μαθητές παρατηρούν το σχήμα που έχει δημιουργηθεί εντός του κύκλου, καθώς το κουβάρι αλλάζει χέρια, και σκέφτονται με τι μπορεί να μοιάζει και εάν το σχήμα θα μπορούσε να συσχετιστεί με μία άλλη λέξη που δεν είναι πλέον η «αποχή».

Εναλλακτική πρόταση: ο εκπαιδευτικός, κρατώντας το κουβάρι στα χέρια του και κινούμενος εντός του κύκλου, ξεκινάει να αφηγείται μια ιστορία σχετική με το ρήμα «απέχω». Κάποια στιγμή σταματά, πετάει το κουβάρι σε έναν μαθητή - μέλος της ομάδας, που καλείται να συνεχίσει αυτή την ιστορία.

Η ιστορία τελειώνει όταν το κουβάρι επιστρέψει ξανά στα χέρια του εκπαιδευτικού.

Τα μέλη της ομάδας παρατηρούν το σχήμα που έχει δημιουργηθεί εντός του κύκλου, καθώς το κουβάρι αλλάζει χέρια, και σκέφτονται με τι μπορεί να μοιάζει και εάν το σχήμα θα μπορούσε να συσχετιστεί με την ιστορία, που μόλις δημιούργησαν.

2. «Οι παγωμένες εικόνες»

- Ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τα μέλη της ομάδας ότι χρησιμοποιώντας μόνο τα σώματά τους θα δημιουργήσουν μια ιστορία που έχει τίτλο: «Μία στιγμή διεκδίκησης».
- Ονοματίζει και ορίζει με μία χαρτοταινία τον χώρο, όπου άνθρωποι βρίσκονται σε έναν χώρο (για παράδειγμα: στο προαύλιο ενός σχολείου, σε ένα διαμέρισμα, σε μία πλατεία, στην οθόνη ενός υπολογιστή...) και διεκδικούν ένα αναφαίρετο και αυθύπαρκτο δικαίωμα (για παράδειγμα: τη ζωή τους, την ελευθερία τους, την ασφάλειά τους...).
- Ο εκπαιδευτικός περνά ανάμεσα από τους μαθητές και όποιον ακουμπάει στον ώμο, σηκώνεται και παίρνει τη δική του θέση, «αποτυπώνοντας» με το σώμα του τη στιγμή που διεκδικεί το δικαίωμά του και μένει ακίνητος και αμίλητος.
- Ο εκπαιδευτικός μετρά αργά από το 1 έως το 3, προκειμένου οι μαθητές να παραμείνουν στη θέση τους ακίνητοι και αμίλητοι. Περνάει ανάμεσα από τους μαθητές και τους ζητά, ακουμπώντας τους στον ώμο, να διατυπώσουν με μία σύντομη φράση τι διεκδικούν αυτή τη στιγμή, τι «φωνάζουν» σε αυτούς που αυθαίρετα έχουν καταπατήσει ένα αυθύπαρκτο δικαίωμά τους.
- Αφού έχουν ακουστεί οι «φωνές», σκέψεις και συναισθήματα, ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να σκεφθούν τι θα ήταν εκείνο που θα άλλαζαν στο σώμα τους, στο βλέμμα τους, ή τι θα έλεγαν δυνατά έτσι ώστε να προστατεύσουν τον «χώρο» της ελευθερίας και των δικαιωμάτων.
- Ο εκπαιδευτικός μετρά αργά από το 1 έως το 3, προκειμένου οι μαθητές να κάνουν αυτές τις μικρές αλλαγές, οι οποίες όμως θα αλλάξουν τη συνθήκη που είχε διαμορφωθεί λίγα λεπτά πριν.

Σημείωση: Κατά τη διάρκεια αυτής της δράσης είναι προτιμότερο οι μαθητές να ψιθυρίζουν στον εκπαιδευτικό τι σκέφτονται ή τι αισθάνονται και ο εκπαιδευτικός να επαναλαμβάνει δυνατά τη σκέψη τους. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αισθάνονται πιο ασφαλείς να διατυπώσουν αυτό που πραγματικά σκέφτονται και νοιώθουν ως άνθρωποι που διεκδικούν, αντιδρούν ή προστατεύουν συλλογικά, ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες.

Εναλλακτική πρόταση: ο εκπαιδευτικός περνά ανάμεσα από τους μαθητές και όποιον ακουμπάει στον ώμο, σηκώνεται και παίρνει τη δική του θέση, «αποτυπώνοντας» με το σώμα του τη στιγμή που διεκδικεί και μένει ακίνητος και αμίλητος. Τα ακίνητα σώματα και τα αμίλητα πρόσωπα των μαθητών συνθέτουν μια παγωμένη εικόνα.

Αυτή η παγωμένη εικόνα για λίγα λεπτά θα «ζωντανέψει», για να ακουστούν σκέψεις ή ήχοι, για να φανούν κινήσεις ή αντιδράσεις και στη συνέχεια θα «ξαναπαγώσει».

Όταν η εικόνα «ξαναπαγώσει», ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να σκεφθούν τι θα ήταν εκείνο που θα άλλαζαν στο σώμα τους, στο βλέμμα τους, ή τι θα ήταν εκείνο που θα έλεγαν δυνατά, έτσι ώστε να προστατεύσουν τον «χώρο» της ελευθερίας και των δικαιωμάτων.

Ο εκπαιδευτικός μετρά αργά από το 1 έως το 3, προκειμένου οι μαθητές να κάνουν αυτές τις μικρές αλλαγές, οι οποίες όμως θα αλλάξουν τη συνθήκη που είχε διαμορφωθεί λίγα λεπτά πριν.

Σημείωση: ο εκπαιδευτικός ονοματίζει και ορίζει με μία χαρτοταινία τον χώρο, όπου άνθρωποι διεκδικούν (για παράδειγμα: στο προαύλιο ενός σχολείου, σε ένα διαμέρισμα, στην πλατεία, στην οθόνη ενός υπολογιστή...) και επισημαίνει ότι:

α) κάθε φορά που ένας μαθητής καλείται να πάρει τη θέση του σε αυτό τον χώρο, ο ίδιος θα μετράει αργά και δυνατά από το 1 έως το 3.

β) στην αρχή θα είναι ακίνητοι και αμίλητοι.

γ) με ένα παλαμάκι, που θα δίνεται από τον ίδιο, η παγωμένη εικόνα για λίγα λεπτά θα «ζωντανεύει» και στη συνέχεια θα «ξαναπαγώνει».

3. «Ο άλλος και το ήμισυ»

- Τα μέλη της ομάδας σχηματίζουν με τα σώματά τους έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός αφήνει στο κέντρο του κύκλου μία πόσκα για γκράφιτι, ένα πλαστικό μπουκάλι, ένα κινητό τηλέφωνο, ένα ψηφοδέλτιο.
- Ο κύκλος «σπάει», οι μαθητές χωρίζονται σε δυάδες και ο εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε δυάδα ένα αντικείμενο από τον κύκλο.

- Με αφορμή αυτό το αντικείμενο οι μαθητές δημιουργούν μια σκηνή, στην οποία θα «αποτυπώνεται» μία στιγμή που δεν υπάρχει δημοκρατία. Οι μαθητές μπορούν να μιλούν και να κινούνται.
- Αφού παρουσιάσουν αυτή τη στιγμή μη δημοκρατίας, για λίγο οι μαθητές «παγώνουν» και ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές που παρατηρούν αυτή τη στιγμή να σκεφθούν τι θα ήταν εκείνο που θα άλλαζαν και σε ποιο ακριβώς σημείο της ιστορίας, προκειμένου να δημιουργήσουν μια στιγμή δημοκρατίας.
- Ο μαθητής που θα άλλαζε κάτι, πλησιάζει τους δύο μαθητές, που προηγουμένως παρουσίασαν, και τους ζητά να ξαναγυρίσουν σε εκείνο το σημείο της ιστορίας που εκείνος θέλει να αλλάξει. Όταν οι μαθητές γυρίσουν στο σημείο αυτό, μένουν ακίνητοι και αμίλητοι.
- Ο μαθητής που προτείνει, σε συνεργασία με τους άλλους δύο μαθητές, κάνουν αυτές τις μικρές αλλαγές (για παράδειγμα: μία μικρή αλλαγή σε ένα χέρι που αντί να καταστρέφει με μία πόσκα, μπορεί να δημιουργεί, ή μια αλλαγή σε μία λέξη σε ένα μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο...), οι οποίες όμως θα αλλάξουν τη συνθήκη που είχε διαμορφωθεί λίγα λεπτά πριν.

Σημείωση: Το ίδιο αντικείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από δύο διαφορετικές ομάδες μαθητών και έτσι να δημιουργηθούν ιστορίες που μπορεί να μοιάζουν ή να είναι και εντελώς διαφορετικές.

+ Γράφοντας για τον δημοκρατικό κόσμο

Προτεινόμενα βιβλία:

- Αβραμίδης Η. - *Ο Εθελοντισμός. Ανθρωπιστική και κοινωνική διάσταση*. Εκδόσεις Zymel, Αθήνα 2009.
- Θεολόγου Κ. - *Πολίτης και κοινωνία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Προσέγγιση στα υπερεθνικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής πολιτιότητας*. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2005.
- Καρδογέρου Δ., Ντιρογιάννη Δ., Τσαχάλη Μ. - *Ενεργός πολίτης μέσα και έξω από την τάξη. Ένας οδηγός έμπνευσης και δράσης για την εκπαιδευτική κοινότητα*. Εκδόσεις Πατάκης, Αθήνα 2016.
- Κοντογιώργης Γ. - *Πολίτης και πόλις*. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Ντεκάστρο Μ. - *Τι είναι Δημοκρατία*. Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2020.
- Συλλογικό έργο - *Συμμετοχικότητα και Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη*. Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα 2022.
- Συλλογικό έργο - *Ενεργός πολίτης και Εκπαίδευση*. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2008.
- Συλλογικό έργο - *Σύγχρονες τάσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική. Δημοκρατία-Πολιτειότητα-Ετερογένεια*. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2020.
- Καλλιέργεια Εθελοντισμού και Ενεργού πολίτη στα σχολεία. Εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έκδοση: Επίτροπος Εθελοντισμού και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Κύπρου, 2015.
<https://www.openbook.gr/kalliergeia-ethelontismou-kai-energou-politi-sta-sxoleia/>
- Ferrara A. - *Με δυνατή φωνή*. Εκδόσεις Καλέντης, Αθήνα 2019.
- Lefevre H. - *Δικαίωμα στην πόλη. Χώρος και πολιτική*. Εκδόσεις Κουκίδα, Αθήνα 2007.

Διαβάζουμε με κριτική σκέψη και ματιά!

+ Δημιουργώντας τον δημοκρατικό κόσμο

Προτεινόμενες ταινίες:

- The Great Dictator (Ο Μεγάλος Δικτάτωρ), Charlie Chaplin (1940)
- Norma Rae (Νόρμα Ρέι), Martin Ritt (1979)
- Gandhi (Γκάντι), Richard Samuel Attenborough (1982)
- Philadelphia (Φιλαδέλφεια), Robert Jonathan Demme (1993)
- Mississippi Burning (Ο Μισισιπής καίγεται), Alan William Parker (1988)
- Erin Brockovich (Έριν Μπρόκοβιτς), Steven Andrew Soderbergh (2000)
- Milk, Gus Van Sant (2008)
- The Help (Υπηρέτριες), Tate Taylor (2011)
- No, Pablo Larraín (2012)
- 12 Years a Slave (12 χρόνια σκλάβος), Steven Rodney McQueen (2013)
- Mandela: Long Walk to Freedom (Μαντέλα: Ο Δρόμος Προς την Ελευθερία), Justin Chadwick (2013)
- Deux jours, une nuit (Δύο ημέρες, μία νύχτα), Jean Pierre Dardenne & Luc Dardenne (2014)
- Selma, Ava DuVernay (2014)
- Suffragette (Σουφραζέτες), Sarah Gavron (2015)
- I, Daniel Blake (Εγώ, ο Ντάνιελ Μπλέικ), Ken Loach (2016)
- Kona fer í stríð (Woman at War), Benedikt Erlingsson (2018)
- I am Greta (Είμαι η Γκρέτα), Nathan Grossman (2020)
- The Students of Umberto Primo (Οι μαθητές του Ουμπέρτο Πρίμο), Alessandra Maioretta (2021)
- Thirteen Lives (Δεκατρείς Ζωές), Ron Howard (2022)

Παρακολουθούμε με κριτική σκέψη και ματιά!

+ Διασφαλίζοντας τον δημοκρατικό κόσμο

- Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα του παιδιού;

ENOC - Δήλωση του ENOC για την αναγνώριση και την ενίσχυση της προστασίας των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού

<https://enoc.eu/enoc-statement-on-recognising-and-strengthening-the-protection-of-child-human-rights-defenders/>

- Υπάρχει ασφαλής χώρος για την ελεύθερη έκφραση των παιδιών;
- Ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν ώστε να συμμετέχουν όλα τα παιδιά χωρίς διακρίσεις στη λήψη αποφάσεων;

The Lundy model of child participation

https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf

- Η «φωνή» των παιδιών ακούγεται;

Γενικό Σχόλιο 12 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

<https://www.refworld.org/docid/4ae562c52.html>

- Υπάρχει νόμος που κατοχυρώνει το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν τη γνώμη τους;

Άσκηση - ανάθεση γονικής μέριμνας κατά το συμφέρον του τέκνου

<https://nomothiki.com/nomoi/arthro-1511-ak-askisi-anathesi-gonikis-merimnas-kata-to-symferon-toy-teknoy/>

Κοινή Υπουργική Απόφαση 40494/2022 - Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας (ΜοΠΠ) από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-anilikoi/koine-upourgike-apophase-40494-2022.html>

- Υπάρχει νόμος που κατοχυρώνει το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν τη γνώμη τους στο σχολείο;

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/ya-236136-g2-4094-1986.html>

Κανονισμός λειτουργίας μαθητικών κοινοτήτων

<https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/%CE%A6%CE%95%CE%9A %CE%92 49 1 21 %CE%A5%CE%91 13423 %CE%93%CE%944 4 2 21 %CE%95%CE%A3%CE%A9%CE%A4%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3 %CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3.pdf>

Άρθρο 37 του ν. 4692/2020, Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας σχολικών μονάδων

- Υπάρχει νόμος που κατοχυρώνει το δικαίωμα των νέων να συμμετέχουν και να εκφράζουν τη γνώμη τους σε Τοπικά Συμβούλια;

Νόμος 3443/2006 με τίτλο «Τοπικά Συμβούλια Νέων και άλλες διατάξεις», άρθρο 1

<https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/n-3443-2006.html>

- Πώς προστατεύει η Ευρώπη τη συμμετοχή των παιδιών και των νεών;

Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 24

https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf

ΕΝΥΑ - Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εφήβων Συμβούλων

<https://enoc.eu/what-we-do/enya/>

Συστάσεις Ευρωπαίων Εφήβων Συμβούλων για τη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

<https://enoc.eu/enya-2020-lets-talk-young-lets-talk-about-childrens-rights-in-decision-making/>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού - Δήλωση με θέμα «Εκτίμηση Επίδρασης στα δικαιώματα των παιδιών» (CRIA)

<https://enoc.eu/wp-content/uploads/2021/07/CRIA-%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7-ENOC.pdf>

Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022-2027)

<https://www.coe.int/en/web/children/strategy-for-the-rights-of-the-child>

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συμμετοχή του παιδιού στην πολιτική και δημοκρατική ζωή - Θεματικός τομέας 1 της στρατηγικής της Ε.Ε. για τα δικαιώματα του παιδιού - Δράσεις της Ε.Ε. για την ενδυνάμωση των παιδιών ώστε να είναι ενεργοί πολίτες και μέλη δημοκρατικών κοινωνιών.

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee/child-participation-political-and-democratic-life_en

Council of Europe - Τι είναι το Δημοκρατικό Σχολείο;

<https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/definitions>

Προτάσεις του Συνηγόρου του Παιδιού για τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου και την εκπαίδευση στα δικαιώματα

<https://old.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.organwtika.295259>

Δημοκρατική σχολική διοίκηση, εκπαίδευση των μαθητών/τριών στα δικαιώματα - παρεμβάσεις με στόχο την προστασία των μαθητών/τριών από τη βία και τις διακρίσεις

https://old.synigoros.gr/resources/protaseisypourgeiopaideias_dimokratia_dikaiomata_sxol_eio.pdf

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι προτείνονται κατόπιν έρευνας που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2023.

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στη ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Εισαγωγή:

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η ευθύνη και η στάση μας απέναντι στα ιδιωτικά μας ζητήματα συμπληρώνει, καθορίζει και ενισχύει την ευθύνη και τη στάση μας απέναντι στα ζητήματα δημόσιου ενδιαφέροντος, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει και συχνά διαμορφώνει το κοινό μας συμφέρον. Η συμπεριφορά μας απέναντι στους συνανθρώπους μας και η αρμονική μας συνύπαρξη είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων, συλλογικής δράσης και σεβασμού του γραπτού νομικού πλαισίου, αλλά και του εθιμικού δικαίου.

Τι πετυχαίνει όμως κανείς συμμετέχοντας στη γειτονιά του; Το ζητούμενο σε μία κοινωνία είναι η αρμονική συνύπαρξη και η ευημερία. Για αυτόν τον λόγο η συμμετοχή μας σε συλλογικές δράσεις δεν θα πρέπει να θεωρείται καταναγκαστικό έργο, αλλά απαραίτητη προϋπόθεση για την αυτοπραγμάτωση του ατόμου. Μήπως, λοιπόν, τελικά η συμμετοχή και η σύμπραξη στη γειτονιά μου, στον τόπο μου, στη συνοικία μου, δίνει και το κίνητρο για συμμετοχή στα δημόσια ζητήματα; Ξεκινάμε από τα μικρά, τα κοντινά μας και τα πιο οικεία, για να προχωρήσουμε στα μεγαλύτερα, τα πιο μακρινά και λιγότερο οικεία, τα οποία όμως είναι επίσης υψίστης σημασίας για τη ζωή μας.

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Ποιες λέξεις σας έρχονται στο μυαλό όταν ακούτε τη λέξη Συμμετοχή;
- Μπορεί να υπάρξει κοινωνία χωρίς την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στους θεσμούς και στις λειτουργίες της; Εάν ναι, πώς μπορεί να γίνει αυτό; Εάν όχι, γιατί δεν μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο;
- Μπορεί κάποιος να θέσει όρια και να πάρει αποφάσεις μόνο για τη ζωή του στον μικρόκοσμό του, χωρίς να επηρεάζεται από τις γενικότερες κοινωνικές διεργασίες και τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις;
- Σε ποιες μορφές συλλογικότητας μπορεί να συμμετάσχει ο πολίτης στη γειτονιά του;

- Ποιες δημοκρατικές αξίες καλλιεργεί η συμμετοχή των πολιτών στις πολιτικές διεργασίες και η ενασχόλησή τους γενικά με την πολιτική;
- Υπάρχουν προβλήματα και ελλείψεις στη γειτονιά μου; Και εάν ναι, ποια είναι αυτά;
- Με ποιους τρόπους οι πολίτες μπορούν να καταγράψουν τα προβλήματα, τις ελλείψεις και τις παραλείψεις στη γειτονιά τους; Ποιους φορείς οφείλουν να ενημερώσουν για τα προβλήματα αυτά;
- Με ποιες ενέργειες μπορούμε να βελτιώσουμε τις συνθήκες ζωής μας στη γειτονιά μας;
- Η στάση ζωής και η συμπεριφορά που υιοθετούμε στη γειτονιά και στον Δήμο που κατοικούμε, επηρεάζει άραγε τη γενικότερη κοινωνικοπολιτική στάση μας; Και εάν ναι, με ποιον τρόπο;
- Γιατί να ασχοληθώ εγώ; Ας το κάνει κάποιος άλλος...
- Έχω ευθύνη και εγώ για τη βιωσιμότητα της γειτονιάς μου; Ή κάποιοι άλλοι έχουν μόνο την ευθύνη;
- Με ποιους τρόπους μπορώ να διατηρήσω καθαρή και βιώσιμη τη γειτονιά μου;
- Πώς μπορώ να αξιοποιήσω τα στοιχεία της γειτονιάς μου για να μάθω ή να καταγράψω την τοπική ιστορία της;
- Πώς μπορώ να συμμετάσχω στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη γειτονιά μου;
- Με ποιους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορώ να συνεργαστώ για να βελτιώσω τις συνθήκες στη γειτονιά μου;
- Τι με κινητοποιεί για να αναλάβω δράσεις στη γειτονιά μου;
- Πώς συμβιώνω αρμονικά και ειρηνικά με τους γείτονές μου; Ποιες δεξιότητες πρέπει να διαθέτω για να ενισχύσω την αρμονική συμβίωση;

▣ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Υλικό & Παραπομπές:

- http://www.cres.gr/cres/pages/projects/projects_GR/espa_7.html

(ΚΑΠΕ-Πράσινη Πιλοτική Αστική Γειτονιά)

- <https://curingthelimbo.gr/neighborhood-activities>

(Curing the Limbo-Δράσεις στη Γειτονιά)

- <https://www.youbehero.com/gr/cause/save-your-hood>

(Youbehero- Save Your Hood)

- https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/9c586106-c452-47ee-a722-d9c89ef9b1b0/FINAL%20COMPENDIUM_GR.pdf

- (Οδηγός Καλών Πρακτικών του Ευρωπαϊκού Έργου Be:In)

- <https://mikroparisi.eu/>

(Το Μικρό Παρίσι των Αθηνών)

- <https://www.boroume.gr/boreis-na-voithiseis/gine-ethelodis-tou-boroume/>

(Μπορούμε-Καμία μερίδα φαγητού χαμένη-Γίνε εθελοντής του Μπορούμε)

- https://youth.europa.eu/get-involved/civic-engagement/keen-about-helping-others-why-not-volunteer-your-community_el

(Ευρωπαϊκή Ένωση-Θέλετε να βοηθήσετε άλλους; Γιατί να μην προσφέρετε εθελοντική εργασία στην κοινότητά σας;)

- <https://kede.gr/athina-ethelontismos-gia-ta-adespota-me-pliri-organosi-kai-ekpaidefsi-apo-ton-dimo/>

(ΚΕΔΕ-Αθήνα: Εθελοντισμός για τα αδέσποτα με πλήρη οργάνωση και εκπαίδευση από τον Δήμο)

- <https://adoptathens.gr/faq/>

(adoptathens- Υιοθέτησε την πόλη σου)

- <https://kyklos.incommon.gr/geitonia/>

(InCommOn-Κυκλική Γειτονιά)

- <https://rm.coe.int/intercultural-cities-step-by-step-guide-in-greek/1680a3dbb6>

(Council of Europe-Η Διαπολιτισμική Πόλη βήμα βήμα)

- <https://www.peakpemagazine.gr/article/%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%AC->

[%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%BF-%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82](#)
=
[%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE](#)

(Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.-Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου και... στον Δήμο Θεσσαλονίκης: σχεδιασμός, παρατήρηση, κριτική σκέψη, σχόλια, δράσεις και δράσεις)

- <https://www.sxediastinpoli.gr/draseis/gia-neous>
(Σχεδιά στην πόλη-Δράσεις για νέους)
- https://www.schools.ac.cy/ethelontismos/encheiridio_ethelontismou.pdf
(Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων-Εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης)
- <https://www.edke.gr/faq/>
(Εθελοντική Δράση Κτηνιάτρων Ελλάδος)

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

A. Με αφορμή το απόσπασμα του Πλάτωνα, από τον Πρωταγόρα (318E-320C), τα μέλη της Ομάδας Συμμετοχικής Δράσης καλούνται να συζητήσουν επάνω στο καιρίο ζήτημα της ευβουλίας, που θέτει ο φιλόσοφος. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η ευβουλία είναι η σωστή σκέψη και λήψη αποφάσεων τόσο για τα οικεία θέματα, δηλαδή για την ιδιωτική του ζωή και για το πώς κάποιος διευθετεί με τον καλύτερο τρόπο τα ζητήματα του οίκου του, όσο και για τα θέματα που αφορούν στην πόλη, με σκοπό να γίνει όσο το δυνατόν πιο ικανός να πράξει και να μιλήσει για τα πολιτικά θέματα.

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2660/Archaia-Ellinika-Filosofikos-Logos_G-Lykeiou-AnthrSp_html-empl/indexC_02.htm

[Φιλοσοφικός Λόγος (Γ Λυκείου Ανθρωπιστικών Σπουδών)-Βιβλίο Μαθητή (Εμπλουτισμένο)]

Ενδεικτικά Ερωτήματα:

- Πιστεύετε ότι σε μία κοινωνία υπάρχουν ειδικοί σε ζητήματα που αφορούν στα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα ή όλοι οι πολίτες ανεξάρτητα από την ιδιότητά τους έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στα εν λόγω θέματα;
- Μπορώ να αδιαφορώ για τα δημόσια ζητήματα, αλλά να ξεχωρίζω με θετικό πρόσημο για τη στάση μου στην ιδιωτική ζωή;
- Η συμμετοχή μου στα δημόσια ζητήματα είναι δικαίωμά μου ή υποχρέωσή μου; Ή μήπως είναι και τα δύο;
- Μπορεί ένας πολίτης να διδαχθεί την *ευβουλία*; Και εάν ναι, με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει αυτό;

Β. Με αφορμή τον Μονόλογο του Μεγάλου Δικτάτορα του Charlie Chaplin, τα μέλη της Ομάδας Συμμετοχικής Δράσης καλούνται να δημιουργήσουν έναν μονόλογο με το εξής θέμα: Τι χρειάζεται για να φτιάξουμε μία καλύτερη γειτονιά και κατ' επέκταση έναν καλύτερο κόσμο;

https://www.youtube.com/watch?v=qdPaAig_eso

[The Great Dictator, Charlie Chaplin (1940)]

Γ. Με αφορμή το απόσπασμα που ακολουθεί από την ομιλία του Γιώργου Σεφέρη στην τελετή απονομής του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας στη Στοκχόλμη τον Δεκέμβριο του 1963, τα μέλη της Ομάδας Συμμετοχικής Δράσης καλούνται να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια είναι τα *τέρατα* που πρέπει να καταστρέψει κανείς, προκειμένου να συμβιώσει αρμονικά με τους άλλους;
- Με ποιους τρόπους μπορούμε να αναζητήσουμε τον *άνθρωπο*, όπου και να βρίσκεται, με σκοπό την αρμονική μας συνύπαρξη;
- Τι χρειαζόμαστε για να φτιάξουμε έναν καλύτερο κόσμο; Μπορούμε να το κάνουμε μόνοι μας;

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σ' αυτόν τον κόσμο που ολοένα στενεύει, ο καθένας μας χρειάζεται όλους τους άλλους. Πρέπει ν' αναζητήσουμε τον άνθρωπο, όπου και να βρίσκεται.

Όταν στο δρόμο της Θήβας, ο Οιδίπους συνάντησε τη Σφίγγα, κι αυτή του έθεσε το αίνιγμά της, η απόκρισή του ήταν: ο άνθρωπος. Τούτη η απλή λέξη χάλασε το τέρας. Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε. Ας συλλογιστούμε την απόκριση του Οιδίποδα.

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2218/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias-G-Gymnasiou_html-empl/index08_10.html

[Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (Γ Γυμνασίου)-Βιβλίο Μαθητή (Εμπλουτισμένο)]

▣ Οι δράσεις που παρατίθενται είναι ενδεικτικές. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους/τις εφήβους είναι ελεύθεροι/ες να εξερευνήσουν τους δικούς τους δρόμους σε αυτή τη δημιουργική διαδικασία.

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στο ΣΧΟΛΕΙΟ

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Τι είναι δικαίωμα για εσάς; Πώς συνδέεται η έννοια και η φύση του δικαιώματος με τις υποχρεώσεις;
- Τι προβλέπει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως προς τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων;
- Πώς περιγράφει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού τους στόχους της εκπαίδευσης; Είμαστε κοντά στην εκπλήρωσή τους κατά τη γνώμη σας;
- Ποια ζητήματα αφορούν περισσότερο τα παιδιά και πρέπει να ακούγεται η άποψή τους σε αυτά;
- Πρέπει να ακούγεται η γνώμη των παιδιών στη σχολική καθημερινότητα; Και αν ναι, για ποιο λόγο;
- Έχουν όλα τα παιδιά «φωνή»; Υπάρχουν μαθήτριες και μαθητές που είναι πιο ευάλωτοι και για τον λόγο αυτό είναι δύσκολο να εκφραστούν;
- Θα μπορούσε να βοηθήσει η μεγαλύτερη συμμετοχή των παιδιών στο σχολείο την καταπολέμηση των διακρίσεων; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
- Ποιες είναι οι προϋποθέσεις ώστε τα παιδιά να μπορούν να εκφράζονται χωρίς φόβο στη σχολική κοινότητα;
- Αν κάποιο παιδί φοβάται να πει τη γνώμη του, μπορείτε να σκεφτείτε κάποια λύση ώστε να το διευκολύνουμε;
- Δίνει αρκετή σημασία το σχολείο στη γνώμη των παιδιών;
- Όταν μιλούν τα παιδιά, οι ενήλικες ακούν; Ποια είναι τα εμπόδια;
- Έχουν ρόλο οι γονείς σε ένα δημοκρατικό σχολείο; Πώς τον φαντάζεστε;
- Ποιες είναι οι αρμοδιότητες των μαθητικών συμβουλίων; Τις γνωρίζετε; Ενημερωθήκατε γι' αυτές στην αρχή της χρονιάς;
- Με ποια κριτήρια ψηφίζουν τα παιδιά στο σύγχρονο σχολείο; Θα αλλάζατε κάτι;

- Πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του εκπροσώπου (πενταμελές & δεκαπενταμελές) για τη συμμετοχή των παιδιών στο σχολείο;
- Πώς μπορεί να γίνει το σχολείο μας πιο δημοκρατικό; Τι θα έπρεπε να αλλάξει ώστε να ακούγεται η γνώμη όλων;
- Πρέπει να διδάσκονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύγχρονο σχολείο; Με ποιο τρόπο κατά τη γνώμη σας;
- Μιλάμε με πρακτικό και απλό τρόπο για την υλοποίηση των δικαιωμάτων στη σχολική καθημερινότητα ή εστιάζουμε περισσότερο στη θεωρία;
- Γνωρίζετε τι προβλέπεται για τη συμμετοχή των μαθητριών/μαθητών στην κατάρτιση του σχολικού κανονισμού;
- Μπορούν κατά τη γνώμη σας οι μαθήτριες και οι μαθητές να συμμετέχουν στην αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών;
- Θα έπρεπε να έχουν ρόλο οι μαθήτριες και οι μαθητές στη διαχείριση των κρίσεων και των εντάσεων στη σχολική μονάδα; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
- Τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση; Πώς συνδέεται με τη συμμετοχή των παιδιών και με το δημοκρατικό σχολείο;

☛ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Υλικό & Παραπομπές:

Ο ορισμός του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Δημοκρατικό Σχολείο είναι διαθέσιμος εδώ

<https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/definitions> (αγγλικά)

Οι προτάσεις του Συνηγόρου του Παιδιού για τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου και την εκπαίδευση στα δικαιώματα είναι διαθέσιμες εδώ <https://old.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.organwtika.295259>

Οι προϋποθέσεις της συμμετοχής των παιδιών στο σχολείο με βάση το μοντέλο Laura Lundy είναι διαθέσιμες εδώ https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf (αγγλικά)

[91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97 %CE%94%CE%99%CE%91%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91 pdf](#)

- [https://www.researchgate.net/publication/327751354 Energetike symmetoche to n matheton ste diadikasia matheses Aitema ton ekpaideutikon gia epimorphos e pano se mathetokentrikes strategikes didaskalias](https://www.researchgate.net/publication/327751354_Energetike_symmetoche_to_n_matheton_ste_diadikasia_matheses_Aitema_ton_ekpaideutikon_gia_epimorphos_e_pano_se_mathetokentrikes_strategikes_didaskalias)
- <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/44164>
- <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/48751>
- [https://www.pediobooks.gr/el/products/simmetoxikes-methodoi-didaskalias-kai-mathisis/look inside](https://www.pediobooks.gr/el/products/simmetoxikes-methodoi-didaskalias-kai-mathisis/look_inside)
- <https://www.pediobooks.gr/el/products/simmetoxikes-methodoi-didaskalias-kai-mathisi>
- http://dea.sch.gr/CP_greek.pdf

Οι παρακάτω σύνδεσμοι παραπέμπουν σε εικόνες και video από διάφορες συμμετοχικές δράσεις στην εκπαίδευση:

- Πιλοτικό πρόγραμμα της παιδαγωγικής Φρενέ:
<http://pilotikofreinet.weebly.com/piotalambdaomicrontaiiotakappaomicron-alphathetaetannualphasigma-201920>
- Ταινία η οποία προέκυψε από τη συνεργασία μαθητριών/μαθητών διαφόρων τάξεων (Γυμνασίου και Λυκείου):
<https://youtu.be/xbKk97ZguVg>
- Θεατρική παράσταση με συνεργασία μαθητριών/μαθητών και εκπαιδευτικών σχολείων:
<https://youtu.be/L5aY7UGxiN0>
- Εικόνες από πρότυπη διδασκαλία σε τάξεις προσφύγων (αλληλοδιδασκτική-ομαδοσυνεργατική. Τα μεγαλύτερα παιδιά διδάσκουν τα μικρότερα σε ομάδες με υλικό που έχει επιμεληθεί η υπεύθυνη του προγράμματος): <http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery57a208c308-1>
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery1d629f3afc-3>
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery63cab0833a-19>

- Εικόνες από εκθέσεις βιβλίου με συμμετοχή όλων των μαθητριών/μαθητών και εκπαιδευτικών του σχολείου:
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery15a56a3b05-11>
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery1510dbba7d-1>
- Οι μαθήτριες/μαθητές εργάζονται σε ομάδες με διαφορετικά θέματα και συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους:
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery802729fc38-12>
- Θεατρική ομάδα στο πλαίσιο του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών:
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery443d179180-5>
- Συμμετοχή σχολείου στη δράση του δήμου Χαλανδρίου «Πιάσε το Χέρι μου»: Ευχές και είδη πρώτης ανάγκης για τους πρόσφυγες :
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#galleryaff4ddf6c5-11>
- Οι μαθήτριες/μαθητές παίζουν το παιχνίδι του κότταβου, όπως το περιγράφει ο Ξενοφών:
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallerydaa019a319-5>
- Λέσχη ανάγνωσης στο σχολείο, συνεργασία μαθητριών/μαθητών από διαφορετικά τμήματα και τάξεις:
<http://www.vorrisi.gr/index.php/09-aaa/10-aaa-01#gallery2ef4264adf-7>
- Το αποτέλεσμα της συνεργασίας εκπαιδευτικών-μαθητριών/μαθητών για το αφιέρωμα στη Μικρασιατική Καταστροφή:
<http://smynathedestructionofacosmopolitancity.pbworks.com/w/page/149428800/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A3%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1>
- Σχολικές εφημερίδες: Γιατί είναι απαραίτητες:
<https://www.athinodromio.gr/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B5%CF%86%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81/>
- Διασχολική συνάντηση για τη σχολική διαμεσολάβηση:
<https://prolipsimessinias.gr/diascholiki-synantisi-gia-ti-scholiki-diamesolavisi-sto-1o-epal-kalamatas/>

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Δημοκρατία – συμμετοχή – περιβάλλον: Έννοιες αντίθετες; Έννοιες ταυτόσημες; Έννοιες αλληλοσυμπληρούμενες; Ποια η σχέση μεταξύ τους;
- Πλανήτης ώρα μηδέν: συμμετέχω στο πρόβλημα ή στη λύση του;
- Πώς μπορεί ο σύγχρονος, ενεργός πολίτης, μέλος μιας δημοκρατικής κοινωνίας να συμμετάσχει και να αφήσει το δικό του αποτύπωμα; Πώς μπορεί να βελτιώσει το περιβαλλοντικό του αποτύπωμα;
- Ποιος ο ρόλος της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση μιας στάσης ζωής που προάγει τη συμμετοχικότητα και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα;
- Ποιος ο ευρύτερος ρόλος της πολιτείας και ποια η ευθύνη του καθενός ξεχωριστά για το περιβάλλον;
- Πώς εγώ ως πολίτης του αύριο θα συμμετάσχω στη διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης, στη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων;
- Το περιβάλλον απειλείται: πόσο μπορούν τα ψηφιακά δίκτυα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να συμβάλουν στην αναστροφή της κατάστασης; Υπό ποιες προϋποθέσεις τα ψηφιακά μέσα μπορούν πραγματικά να βοηθήσουν στη διαχείριση και επίλυση του προβλήματος;

☛ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Υλικό & Παραπομπές:

- [ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΈΝΑ ΝΕΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ \(Απρίλιος 2006\) | Νόμος και Φύση \(nomosphysis.org.gr\)](#)
- [Βελτίωση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης | WWF](#)
- [Πολίτες για το περιβάλλον – Πολίτες για το περιβάλλον \(wwf.gr\)](#)
- <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/kinonia/polites-gia-to-perivallon-neo-programma-gia-tin-koinoniki-symmetochi-sti-lipsi-apofaseon/>
- https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjS_Y7S1MKCAxVFhf0HHZPCAqoQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fclass.aegean.gr%2Fmodules%2Fdocument%2Ffile.php%2FENV108%2F7%25CE%25B7%2520%25CE%25B4%25CE%25B9%25CE%25AC%25CE%25BB%25CE%25B5%25CE%25BE%25CE%25B7.ppt&usg=AOvVaw1dLDwk1FL2RfPc0iplmul1&opi=89978449
- [in action for a sustainable life - in action \(inactionforabetterworld.com\)](#)
- [iSea](#)
- [Ευρωκοινοβούλιο: Ναι στην πράσινη νομοθεσία για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος | Euronews](#)
- [Προστασία του περιβάλλοντος, περιβαλλοντικά δικαιώματα και πολιτική διακυβέρνηση της Ε.Ε. | HuffPost Greece ΔΙΕΘΝΕΣ \(huffingtonpost.gr\)](#)
- [Περιβάλλον - Παγκόσμια Ζητήματα \(mfa.gr\)](#)
- [ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ \(era-comm.eu\)](#)
- [ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ \(era-comm.eu\)](#)
- [Περιβαλλοντική πολιτική: γενικές αρχές και βασικό πλαίσιο | Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο \(europa.eu\)](#)
- [Περιβάλλον και πράσινη οικονομία — δράση της ΕΕ | Ευρωπαϊκή Ένωση \(europa.eu\)](#)
- <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/environmental-information-public-participation-and-access-to-justice-aarhus-convention.html>
- <https://www.cost.eu/environmental-citizenship/>
- <https://dasarxeio.com/wp-content/uploads/2017/02/pavlaki-simmetoxi-politon-stin-prostasia-perivallontos.pdf>

- <https://inka.support/κλιματική-αλλαγή/>
- <https://www.justgozero.com>
- <https://www.greenpeace.org/greece/epirease/>
- https://www.cop28eusideevents.eu/e/home?utm_source=google&utm_medium=adwords&utm_campaign=consideration_dub&gclid=Cj0KCQiAjMKqBhCgARIsAPDgWlw9CyG8ck9WCGd74VWID6Wo5sr6kaPkjt0vgiuSDVYFsyWYRd6hsYaAodBEALw_wcB
- <https://www.britishcouncil.gr/en/programmes/society/active-citizens-social-action-climate-change>
- <https://friendsoftheearth.uk/climate-change/protecting-the-environment>
- <https://www.wecf.org/climate-action-by-eu-citizens-2/>
- Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
[Οι 17 στόχοι - Hellenic Platform for Development](#)
- «Νοιάζομαι και δρω»
Εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μη Κερδοσκοπικού Σωματείου «Δεσμός» και του Ιδρύματος Λαμπράκη
Εθελοντισμός – Αλληλεγγύη - Ενεργός πολίτης - Ενεργός πολιτειότητα
<https://noiazomaikaidrw.gr/>
Βασικές Έννοιες:
<https://noiazomaikaidrw.gr/vasikes-ennoies/>
Εκδόσεις:
<http://noiazomaikaidrw.gr/eksoseis-noiazomai-kai-drw/>
Εκπαιδευτικό υλικό Compasito
<http://noiazomaikaidrw.gr/wp-content/uploads/2015/07/Compasito-%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE-%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%AF%CE%B4%CE%B1.pdf>
- Δημοκρατική παιδεία
<https://www.demopaideia.gr>
- Άρσις: Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων (Υλικό):
<http://www.arsis.gr/wp-content/uploads/2013/07/4.-Compass.pdf>
- Πρόγραμμα της UNESCO «Ολιστική Σχολική Προσέγγιση στην Κλιματική Αλλαγή»

<https://aspnet.unesco.org/en-us/climate-education-education>

- UNESCO World Conference on Education for Sustainable Development
<https://en.unesco.org/events/unesco-world-conference-education-sustainable-development-0>
- Quality Education Q 6th SDG-Education 2030 Steering Committee meeting, UNESCO HQ, 11-12 March 2019
<https://www.sdg4education2030.org/6th-sdg-education-2030-steering-committee-meeting-unesco-hq-11-12-march-2019>
- Education for Sustainable Development
<https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>
- Global Action Programme on Education for Sustainable Development
<https://en.unesco.org/gap>
- Leading initiatives in education for sustainable development and climate action showcased at UNESCO
<https://en.unesco.org/news/leading-initiatives-education-sustainable-development-and-climate-action-showcased-unesco>
- GAP Priority Action Areas
<https://en.unesco.org/gap/priority-action-areas>
[UNESCO and Education for sustainable development](#)
[Global Action Programme on Education for Sustainable Development](#)
[UNESCO-Japan Prize on Education for Sustainable Development](#)
[Associated Schools Network](#)
[Man and the Biosphere Programme](#)
[International Hydrological Programme](#)

Προτεινόμενη δραστηριότητα:

Παρακολουθούμε την ταινία AVATAR και στη συνέχεια διοργανώνουμε ποικίλες δραστηριότητες, στο πλαίσιο της Ομάδας Συμμετοχικής Δράσης, με αφορμή την ταινία:

- Συζητάμε με την Ομάδα και εντοπίζουμε τα περιβαλλοντικά ζητήματα που αναδύονται μέσα από την ταινία.

- Χωριζόμαστε σε ομάδες προκειμένου να σκιαγραφήσουμε τις αιτίες και τα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών ζητημάτων που εντοπίσαμε.
Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης μέσω της τέχνης: ζωγραφίζουμε, σκηνοθετούμε και παρουσιάζουμε ένα σύντομο θεατρικό δρώμενο, συνθέτουμε ένα τραγούδι, γράφουμε ένα ποίημα, δημιουργούμε μία αφίσα, ένα κολάζ, ένα βίντεο κ.ά.
- Παρουσιάζουμε τα έργα και τα ευρήματα της κάθε ομάδας. Εμβαθύνουμε στη συζήτησή μας ανακαλύπτοντας τις συνδέσεις ανάμεσα στα αίτια και τα αποτελέσματα των προβλημάτων και εστιάζοντας στον βαθμό εμπλοκής των δραστηριοτήτων του ανθρώπου στα περιβαλλοντικά ζητήματα που θίγονται στην ταινία.
- Η συζήτηση έχει ανάψει για τα καλά... Όρα για προτάσεις και λύσεις...
Διαφαίνονται κάποιες προτεινόμενες λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα μέσα από την ταινία; Εμείς τι έχουμε να προτείνουμε; Ποια είναι η δική μας ευθύνη; Ποια είναι η δική μας υποχρέωση; Ποια είναι τα δικά μας δικαιώματα;
- Θεωρείτε ότι η συγκεκριμένη ταινία μπορεί να ευαισθητοποιήσει νέους ανθρώπους και εφήβους της ηλικίας σας αναφορικά με τα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα; Αν ναι, με ποιον τρόπο το πετυχαίνει; Ποιες διεξόδους προτείνει; Ποιες αξίες και μηνύματα προβάλλει;

Υλικό & Παραπομπές:

- Takmaz, S. Yilmaz, M., Kalpakli, F. (2018). Avatar as an instructional material in Environmental Training/Education. Journal of Social Sciences Institute, 249-263.
<https://web.p.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=13082922&AN=127891644&h=gqbn7I6thkZ3VuZALbSTmgC2sB0U7c6lJziWPHy%2f3B6v5QjStG7X72ltDZZr9nUi5Rm4m41aeWmZGkoR7ATyFQ%3d%3d&crl=c&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dhost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d13082922%26AN%3d127891644>
- Βαρσαμά Μ., & Δημητρίου Α. (2022). Παιδαγωγική αξιοποίηση παιδικών ταινιών στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Νηπιαγωγείο. *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία*, 4(1), 1–17.

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/enveducation/article/view/28735/24751>

■ Οι δράσεις που παρατίθενται είναι ενδεικτικές. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους/τις εφήβους είναι ελεύθεροι/ες να εξερευνήσουν τους δικούς τους δρόμους σε αυτή τη δημιουργική διαδικασία.

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε για τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Πώς αντιλαμβανόμαστε σήμερα την έννοια «Πολιτισμός»; ¹
- Στην κοινωνία σε ζητήματα πολιτισμού μπορούν να συνδιαλέγονται στη θεωρία και στην πράξη μόνον ειδικοί ή όλοι οι πολίτες ανεξάρτητα από την ιδιότητά τους μπορούν να συμμετέχουν και να συμπράττουν σε θέματα και δράσεις πολιτισμού;
- Πώς αντιλαμβάνεστε τη συμμετοχή των πολιτών στον πολιτισμό;
- Τι σας κινητοποιεί για να ασχοληθείτε με πολιτιστικές δράσεις;
- Καταγράψτε Πολιτιστικούς και Δημιουργικούς Τομείς που αναπτύσσονται στον τόπο σας (εικαστικές τέχνες, αρχιτεκτονική, οπτικοακουστικά μέσα, αρχεία, βιβλιοθήκες βιβλία, Τύπο, διαφήμιση και χειροτεχνία.) Συμμετέχετε σε κάποιον από αυτούς;
- Να αναζητήσετε στις ιστοσελίδες των δήμων και κοινοτήτων της περιφέρειάς σας εάν υπάρχει Τμήμα Πολιτισμού και να καταγράψετε πολιτιστικές δράσεις που ενισχύουν τη συμμετοχή, τον διάλογο και τη σύμπραξη εντός ή και εκτός δήμου.
- Να αναζητήσετε πολιτιστικές δράσεις δήμων και κοινοτήτων της περιφέρειάς σας και να τις σχολιάσετε (μορφές πολιτισμού που προβάλλονται, βαθμός συμμετοχής των δημοτών, δημιουργία δεσμών στην κοινότητα).
- Να αναζητήσετε πολιτιστικούς χώρους σε δήμους και κοινότητες της περιφέρειάς σας. Να καταγράψετε τις πολιτιστικές υποδομές.

¹Η UNESCO ορίζει τον πολιτισμό (culture) ως ένα ολοκληρωμένο πλέγμα πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών ιδιοτήτων που χαρακτηρίζουν μια επιμέρους κοινωνική ομάδα ή, γενικότερα, μια κοινωνία. Σε αυτό το πλέγμα εμπεριέχονται τρόποι ζωής, παραδόσεις και αντιλήψεις, τέχνες και γράμματα που περιλαμβάνουν τόσο τον «επίσημο» όσο και τον «λαϊκό πολιτισμό» ενώ, ταυτόχρονα, δεν περιορίζεται στην υφιστάμενη πολιτιστική κληρονομιά αλλά εμπλουτίζεται από τη δημιουργικότητα και γονιμοποιείται από τις πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Οι ορισμοί της UNESCO διαμορφώθηκαν στη Διεθνή Διάσκεψη για την πολιτική που ακολουθείται στον πολιτισμό («Διάσκεψη του Μεξικού») το 1982 και στην 43η Διεθνή Διάσκεψη για την Παιδεία στην Γενεύη το 1992.

- Να αναζητήσετε συμμετοχικά project, στα οποία οι πολίτες συνδιαμορφώνουν το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.
 - Μπορεί να γίνει ανάδειξη κοινωνικών θεμάτων με όχημα τον πολιτισμό; Να αναζητήσετε παραδείγματα.
 - Ποια θεωρείτε ότι μπορεί να είναι η συμβολή του πολιτισμού σε καλύτερες και πιο βιώσιμες πόλεις; Να αναζητήσετε εκδηλώσεις πολιτισμού που «ζωντανεύουν» τις πόλεις, που συνδέουν τις πόλεις, που ενισχύουν του δεσμούς της κοινότητας, που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών, που συμβάλλουν στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος.
 - Να αναζητήσετε εκπαιδευτικές δράσεις που ενισχύουν τη συμμετοχή στον πολιτισμό καθώς και ψηφιακές πολιτισμικές δημιουργίες από σχολεία.
 - Τα Αρχεία ως συμμετοχική δράση.
 - Οι ομάδες Προφορικής Ιστορίας ως συμμετοχική δράση.
 - Πώς κατανέμονται οι πολιτιστικές δράσεις μεταξύ Αθήνας και Περιφέρειας στους Πολιτιστικούς και Δημιουργικούς Τομείς;
 - Η Πολιτεία ενισχύει πολιτιστικές δράσεις και με ποιον τρόπο;
 - Να αναζητήσετε και να σχολιάσετε δράσεις με τις οποίες τα μουσεία δημιουργούν δεσμούς με την κοινωνία.
 - Πολλά μουσεία έχουν εντάξει τον εθελοντισμό στις δράσεις τους. Δείτε ενδεικτικές δράσεις και συζητήστε τους στόχους του εθελοντισμού στα μουσεία ως συμμετοχή στα πολιτιστικά, περιβαλλοντικά, πολιτικά και οικονομικά δρώμενα.
 - Η τεχνολογία μπορεί να ενθαρρύνει, να ενδυναμώσει, να υποστηρίξει τη συμμετοχή στον πολιτισμό;
 - Ποιες δημοκρατικές αξίες πιστεύετε ότι καλλιεργεί η συμμετοχή των πολιτών στον πολιτισμό και η ενασχόλησή τους γενικά με τον πολιτισμό;
 - Πιστεύετε ότι ο πολιτισμός ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς και τους κοινωνικούς δεσμούς; Μπορείτε να αναφέρετε παραδείγματα;
- ☛ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα

πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Υλικό & Παραπομπές:

- Πολιτισμός, Αθλητισμός, Τουρισμός: Αρχικές Έννοιες Και Βασικά Νοήματα. Ομάδα Εκπόνησης Εκπαιδευτικού Υλικού: Συντονιστής: Αναστάσιος Χονδρογιάννης, Συγγραφέας - μέλος: Ιωάννης Ιωαννίδης, Εμπειρογνώμονας: Φωτεινή Κομσέλη, ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ, 27η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ, τεύχος 10: ΑΘΗΝΑ 2021
https://eclass.ekdd.gr/esdda/modules/document/file.php/KZ_AEID_PD107/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%95%CE%93%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3.docx
- Πολιτισμός: Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες ενισχύει τη δημοκρατία και την κοινωνική συνοχή. https://greece.representation.ec.europa.eu/news/politismos-i-symmetohi-se-politistikes-drastiriotites-enishyei-ti-dimokratia-kai-tin-koinoniki-2023-06-23_el
- Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη <https://culture.ec.europa.eu/el>
- Σκέλος πολιτισμός <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europe-culture-strand>
- Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα του Θεσμού «Όλη η Ελλάδα ένας Πολιτισμός 2023» <https://www.culture.gov.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=4482>
- ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ Πολιτισμός είναι συμμετοχή. Συζήτηση με το δήμαρχο της πόλης Γιώργο Γιώγο: <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3734937>
- Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σ. Νιάρχος <https://www.snfcc.org/kpispn/gnoriste-to-kpispn>
Πρόγραμμα: «Πολιτισμός για Όλους Κάρτα Πολιτισμού» <https://www.amea.gov.gr/legislation/24/29>
- Ενεργή συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα: <https://www.alphaholdings.gr/el/esg-kai-viosimotita/oles-oi-esg-drases-mas/energi-summetoxi-se-politistika-dromena>

- +Αθηνά <https://www.synathina.gr/>
- Υπουργείο Πολιτισμού, τμήμα Νεότερου και Σύγχρονου Πολιτισμού (Κύπρος) C:\temp\ΣΤΟΙΧΕΙΑ\ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ\http://www.moec.gov.cy/politistikes_ypiresies/index.html, http://www.moec.gov.cy/politistikes_ypiresies/programmata.html
- Συμμετοχή στις δράσεις του 4ου κύκλου του προγράμματος «Πολιτισμός στις Γειτονιές» του AthensCultureNet του Δήμου Αθηναίων <https://foundation.parliament.gr/el/deltia-typou/deltia-typou/symmetohi-stis-driseis-toy-4oy-kykloy-toy-programmatos-politismos-stis>
- Ο Πολιτισμός της συμμετοχής και ο πολιτισμός της ανεξάρτητης ψήφου <https://www.myota.gr/2010/09/22/o-politismos-tis-symmetoxis-kai-o-politismos-tis-aneksartitis-psifoy/>
- Συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην πολιτιστική ζωή. Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της ΕΣΑμεΑ <https://paratiritirioanapirias.gr/uploads/public>
- Πράσινες πολιτιστικές διαδρομές <https://digitalculture.gov.gr/2023/05/prasines-politistikes-diadromes-25-28-ma%CE%90ou-2023/>
- Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση Πολιτισμός <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/137/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%82>
- Το Δίκτυο Πολιτισμού δήμου Αθηναίων AthensCultureNet στηρίζει την προσπάθεια των πολιτιστικών φορέων, οργανισμών και ομάδων, να κάνουν τον πολιτισμό προσβάσιμο σε όλους. Η λίστα ανανεώνεται και εμπλουτίζεται διαρκώς https://www.athensculturenet.com/sites/default/files/acn_digital_11.5.pdf
- Θεωρικά (ΙΜΕ) <http://www.ime.gr/chronos/05/gr/economy/410theorika.html> αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών https://archaeologia.eie.gr/archaeologia/gr/07_DELTIA/theorika.aspx
- [Europeanahttps://www.europeana.eu/el](https://www.europeana.eu/el) (Ανακαλύψτε την ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. Αναζητήστε, αποθηκεύστε και διαμοιραστείτε τέχνη, βιβλία, φιλμ και μουσική από χιλιάδες πολιτιστικούς φορείς) [VictoriaSquareProject https://www.athensculturenet.com/el/acn-affiliate-organization/victoria-square-project](https://www.athensculturenet.com/el/acn-affiliate-organization/victoria-square-project)

- «Ζητάμε συγγνώμη για την αναστάτωση» στην πλατεία Βικτωρίας «WeApologize». <https://www.lifo.gr/culture/eikastika/zitame-syggnomi-gia-tin-anastatosi-stin-plateia-biktorias>
- Το crowdfunding ως πηγή χρηματοδότησης των πολιτιστικών οργανισμών. Διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων εργαζομένων σε πολιτιστικούς οργανισμούς απέναντι στη πρακτική αυτή. Μελέτη περίπτωσης του Θεάτρου Τέχνης «Κάρολου Κουν» <https://apothesis.eap.gr/archive/item/157014>
- Ο θεσμός της χορηγίας και του Crowdfunding ως εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης του σύγχρονου κινηματογράφου. Συγκριτικές μελέτες περίπτωσης από την ελληνική και ξένη κινηματογραφική παραγωγή https://www.plandevl.auth.gr/CREATIVE_THESS_CONF_2015/proceedings/pavidou.pdf, <https://apothesis.eap.gr/archive/item/157070>
- Μία, δύο, τρεις...πολλές Λαμπηδόνες https://www.avgi.gr/politiki/125857_mia-dyo-treis-polles-lampidones
- Μεσοποταμία <https://www.mesopotamia.gr/el/about/>
- Σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ <https://diazoma.gr/>
- «Γίνε μουσικός ορχήστρας για μια μέρα» στον κήπο του Προεδρικού Μεγάρου, <https://www.presidency.gr/gine-moysikos-orchistras-gia-mia-mera-ston-kipo-toy-proedrikoy-megaroy/>
- EL SISTEMA GREECE: Η ΜΟΥΣΙΚΗ «ΧΤΙΖΕΙ» ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, <https://www.ow.gr/empnefsi/el-sistema-greece-pos-i-mousiki-xtizei-koinonies/>
- MEMORO - THE BANK OF MEMORIES: ΕΝΑΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ <http://www.memoro.org/gr-gr/>
- Ο Παρθενώνας των Βιβλίων [The Parthenon of Books: Celebration of the Accomplishment of the Collection of Forbidden Books - documenta 14](http://www.parthenonofbooks.org/)
- Συνομιλώντας με έργο του Olafur Eliasson «EarthSpeakr» <https://earthspeakr.art/en/>
<https://www.facebook.com/EarthSpeakr/photos>
https://www.youtube.com/watch?v=1698_vgex3o
<https://earthspeakr.art/el/map>

- Πρόγραμμα τοπικής ιστορίας για Δημοτικά, Γυμνάσια & Λύκεια
<https://1821.digitalarchive.gr/schools/submit/>
<https://1821.digitalarchive.gr/schools/index.php>
<https://1821.digitalarchive.gr/schools/>
- Λάβε και εσύ μέρος στη Δράση «το δικό σου 1821»
<https://observatory1821.he.duth.gr/crowdsourcing/>
- Υιοθετούμε ένα μνημείο Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο
<https://www.culture.gov.gr/el/service/SitePages/view.aspx?iiD=1957>
<https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/93-15.pdf>
<https://edu.klimaka.gr/drasthriothtes/programmata/1665-programma-agapame-polh-mnhmeia>
- Σχολεία Πρέσβεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου =
[EuropeanParliamentAmbassadorsSchools - EPAS https://edutv.minedu.gov.gr/](https://edutv.minedu.gov.gr/EuropeanParliamentAmbassadorsSchools-EPAS)
- Διεθνής Μαθητικός Διαγωνισμός Οπτικοακουστικής και Ψηφιακής Δημιουργίας «Η ιστορία σου, είναι ιστορία της πόλης σου»
<https://i-create.minedu.gov.gr/index.php/trexousesdraseis/itsoria-sou-istoria-ths-polhs-sou-2022-2023>
- Μαθητικές δημιουργίες
<https://i-create.minedu.gov.gr/index.php/trexousesdraseis/i-create-ypovolh-mathitikwn-dhmiourgiwn>
- Βραβευμένες μαθητικές δημιουργίες
<https://i-create.minedu.gov.gr/#sp-vraveumenesdhmiourgies>
- Δράσεις για την επέτειο των 200 ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, 1821-2021 Δράσεις Μνήμη
<https://i-create.minedu.gov.gr/index.php/trexousesdraseis/1821-2021-celebration>
- Μαθητικός Διαγωνισμός Ραδιοφωνικού Μηνύματος & Τραγουδιού Καν' το να ακουστεί (2022-2023)
<https://i-create.minedu.gov.gr/index.php/trexousesdraseis/kanto-na-akoustei-2022-2023>
- Διαδικτυακό Ραδιόφωνο

<https://i-create.minedu.gov.gr/index.php/item/2016-02-09-11-19-56/40-2016-02-09-11-18-47>

- Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας
<https://askiweb.eu/index.php/el/2015-09-21-08-27-59/2021-09-14-10-20-09>
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας <https://www.ha.uth.gr/index.php?page=oral-archive-002>
- Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Συλλογή προφορικών μαρτυριών
<http://www.elia.org.gr/elia-thessaloniki/sylogiproforikonmartirion/>
- Ένωση Προφορικής Ιστορίας <https://epi.uth.gr/>
- Ομάδες Προφορικής Ιστορίας <http://oralhistorygroups.gr/links/>
- Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα <https://www.occupation-memories.org/oral-history/index.html>
- Istorima <https://www.istorima.org/about/>
- Τα μουσεία του σήμερα πρέπει να δημιουργήσουν δεσμούς με όλους τους φορείς της κοινωνίας <https://www.ekt.gr/el/magazines/interviews/8470>
- Ευρωπαϊκή ημέρα συντήρησης πολιτιστικής κληρονομιάς
<https://digitalculture.gov.gr/2023/10/evropaiki-imerasintirisis-tis-politistikis-klironomias-ekdilosis-9-15-oktovriou-2023/>
- Νυχτερινές μουσειακές δράσεις για ενήλικες: από την εκπαιδευτική στην κοινωνική διάσταση της επίσκεψης
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre/article/view/33638>
- Μουσείο Ιονίου Πανεπιστημίου - Το ζωντανό Μουσείο
<https://museum.ionio.gr/gr/news/29315/>
- Γίνε εθελοντής, <https://museum.ionio.gr/gr/partnership/become-volunteer/>
- Επίσκεψη στα διασημότερα μουσεία του κόσμου από το σπίτι μας
<https://saferinternet4kids.gr/nea/museum/>
- Τι μπορούν να προσφέρουν οι εθελοντές στα μουσεία;
<https://www.kathimerini.gr/culture/arts/986715/ti-mporoygn-na-prosferoygn-oi-ethelontes-sta-moyseia/>

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

- Μουσεία & Εθελοντισμός – Γίνε μέρος της κληρονομιάς σου ~
<http://www.bgs.gr/main.php?l1=78&l2=257>
- Μουσείο Φιλελληνισμού. Γίνε Φίλος / Εθελοντής, <https://phmus.org/the-museum/become-a-friend-volunteer/>
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου-Εθελοντισμός
<https://www.lesvosmuseum.gr/ethelontismos>
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων, Μουσείο Μανιταριών-Φίλοι του Μουσείου
<https://meteoramuseum.gr/filoi-museiou>
- Δήμος Αθηναίων - Πολιτισμός. Η Αθήνα είναι πολιτισμός
<https://www.cityofathens.gr/thema/politismos/><https://cultureisathens.gr/>
- Δήμος Χανίων. Πολιτιστικές υποδομές
<https://www.chania.gr/dimos/politistupodom/politistikesupodomes.html>
- Δήμος Ξάνθης. Κέντρο Πολιτισμού - Τμήμα Πολιτισμού
<https://cultureofxanthi.gr/kentro-politismou/tmima-politismou/>
- Δήμος Ηρακλείου. Πολιτιστικές Σελίδες,
<https://www.heraklion.gr/culture/politistika/politistika.html>

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στον ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ

Εισαγωγή:

Οι δυνατότητες για επικοινωνία και συνεργασία που μας παρέχουν οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν οδηγήσει, μεταξύ άλλων, στην εμφάνιση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπου οι έφηβοι συμμετέχουν, αλληλεπιδρούν και μοιράζονται κάθε λογής περιεχόμενο, δημιουργώντας, αν θέλουν, και διαδικτυακές κοινότητες. Οι συζητήσεις που γίνονται και τα θέματα που διαμοιράζονται ποικίλλουν, καλύπτοντας κάθε όψη της καθημερινής ζωής αλλά και της δημόσιας.

Για τα εμπορικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης εγείρεται συχνά ο προβληματισμός όσον αφορά τους κινδύνους που περιέχουν ως προς την παρακολούθηση, την παραπλάνηση και τη χειραγώγηση της σκέψης εφήβων, όταν συμμετέχουν και αλληλεπιδρούν χωρίς προφυλάξεις. Στα εκπαιδευτικά, οι έφηβοι μπορούν να αλληλεπιδρούν με ασφαλέστερο τρόπο όχι μόνο συζητώντας διάφορα θέματα αλλά εξασκούμενοι σε διάφορα θέματα και μαθαίνοντας.

Η πρόκληση της ψηφιακής εποχής είναι πώς μπορούν οι έφηβοι ως αυριανοί, υπεύθυνοι πολίτες, μετέχοντας στα δίκτυα και τις κοινότητες, να συμβάλουν τόσο στη δημοκρατική διαμόρφωση του δημόσιου βίου της χώρας τους όσο και, γενικότερα, σε μετασχηματιστικές διαδικασίες και εξελίξεις, υπερτοπικές και παγκόσμιες.

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Πώς γίνεται αντιληπτό το τρίπτυχο των ενεργειών «συμμετέχουμε-συνδιαλεγόμαστε-συμπράττουμε» στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και στις κοινότητές τους; Ποια ρηματική ενέργεια από τις τρεις προηγούμενες υπερτερεί και ποια μειονεκτεί, και γιατί;
- Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους οι έφηβοι προτιμούν να συμμετέχουν σε

συγκεκριμένα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και κοινότητες;

- Τι είδους απόψεις, θέματα, προβληματισμούς και περιεχόμενα μοιράζονται οι έφηβοι στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και στις κοινότητες, και γιατί;
- Υπάρχουν μήπως ανάγκες των εφήβων που δεν καλύπτουν τα ψηφιακά μέσα δικτύωσης; Ποιες είναι οι ανάγκες αυτές και τα θέματα και γιατί δεν υπάρχουν;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις από τη συμμετοχή των εφήβων στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και στις κοινότητες;
- Πόσο ισότιμη είναι η συμμετοχή των εφήβων στις ψηφιακές κοινότητες και τα μέσα δικτύωσης; Υπάρχουν μήπως διαφορές ως προς τη συμμετοχή τους, και ποιες είναι αυτές;
- Πώς γίνεται αντιληπτή η έννοια του ενεργού, ψηφιακού πολίτη σήμερα όσον αφορά τη συμμετοχή των εφήβων στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και στις κοινότητες;
- Προωθείται ή βλάπτεται η δημοκρατία από τη συμμετοχή των εφήβων στα ψηφιακά μέσα δικτύωσης και στις κοινότητες;
- Μέσα από ποιες πρωτοβουλίες και δράσεις μπορεί να ενισχυθεί η προώθηση των δημοκρατικών αρχών και αξιών στα μέσα δικτύωσης στα οποία συμμετέχουν και οι έφηβοι;
- Τι είδους δεξιότητες χρειάζεται να διαθέτουν οι έφηβοι, ώστε να μεταβληθούν από απλοί «ακόλουθοι» σε κριτικά υπεύθυνους ψηφιακούς πολίτες; Ποιος είναι και ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος της σχολικής εκπαίδευσης και της Πολιτείας στο κεφάλαιο αυτό;

▣ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Υλικό & Παραπομπές:

Ψηφιακά μέσα δικτύωσης και κοινότητες

- Εικονικές κοινότητες (Βικιπαίδεια):

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

<https://tinyurl.com/5n87rph6>

- Κοινότητες πρακτικής (Βικιπαίδεια)

<https://tinyurl.com/2mfxemxa>

- Χρήση και Υποστήριξη Κοινοτήτων Πρακτικής και Μάθησης

http://users.sch.gr/nikbalki/epim_kse/files/Parousiaseis/Parousiasi_2.3.pdf

- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Βικιπαίδεια):

<https://tinyurl.com/3du3ip8r>

Πληροφορίες για ενδεικτικές κατηγορίες μέσω κοινωνικής δικτύωσης και κοινοτήτων (με ελεύθερη εγγραφή)

- Facebook: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/facebook/>
- Instagram: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/instagram/>
- X (πρώην twitter): <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/twitter/>
- LinkedIn: <https://el.wikipedia.org/wiki/LinkedIn>
- TikTok: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/tiktok-2/>
- Snapchat: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/snapchat/>
- WhatsApp: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/whatsapp/>
- Viber: <https://saferinternet4kids.gr/social-media-safety/viber-2/>
- Ιστολόγια: <https://tinyurl.com/ydnwvvan>
- Youtube: <https://el.wikipedia.org/wiki/YouTube>
- Wiki: <https://el.wikipedia.org/wiki/Wiki>
- Flickr: <https://el.wikipedia.org/wiki/Flickr>
- MySpace: <https://el.wikipedia.org/wiki/Myspace>

Ομάδες

- Google groups: <https://groups.google.com/>

Κοινότητες με επίκεντρο ενδιαφέροντος την εκπαίδευση

- Υπηρεσίες Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (απαιτείται λογαριασμός στο ΠΣΔ):
- Κοινότητες και ιστολόγια:

<https://blogs.sch.gr/>

- Ομάδες:

<https://blogs.sch.gr/groups/>

- Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη

<https://eclass.sch.gr/>

- Moodle

<https://tinyurl.com/2559k8kn>

- e-Twinning (European School Platform):

<https://school-education.ec.europa.eu/el/etwinning>

- Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα e-me (ΙΤΥΕ-ΥΠΑΙΘΑ):

<https://auth.e-me.edu.gr/?eme=https://e-me.edu.gr/&cause=no-token&eat=f207d45371bac703e76504bc462f2eac>

Ιστοσελίδες με επίκεντρο ενδιαφέροντος την ψηφιακή ασφάλεια

- SaferInternet4kids.gr / Για ένα ασφαλέστερο διαδίκτυο
- Οι αναδυόμενες τεχνολογίες διευκολύνουν το phishing
<https://saferinternet4kids.gr/nea/ecsm2023/>
- Γίνετε μέλος του Πάνελ Νέων του Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου
<https://saferinternet4kids.gr/nea/youthpanel2023/>
- MenABLE: Ενδυνάμωση ενάντια στην έμφυλη διαδικτυακή βία
<https://saferinternet4kids.gr/nea/menable/>
- My AI – Το εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης του Snapchat και τι κινδύνους «κρύβει» για τα παιδιά
https://saferinternet4kids.gr/nea/myai_snapchat/
- Ο αντίκτυπος της διαδικτυακής αποπλάνησης
<https://saferinternet4kids.gr/nea/groomingimpact/>
- TikTok: Όριο ημερήσιας χρήσης για νέους κάτω των 18 ετών
<https://saferinternet4kids.gr/nea/tiktok-age-limit/>
- Τα παιδιά ... συμβουλεύουν για την παραπληροφόρηση και τον επηρεασμό των εφήβων από τα όσα βλέπουν στα social media

<https://saferinternet4kids.gr/youth-area/youthpanelbodypositive/>

- Πώς μπορούμε να προστατέψουμε την ψηφιακή μας ταυτότητα
<https://saferinternet4kids.gr/nea/digitalidentity/>
- S@ferinternet.gr: <http://www.saferinternet.gr/>
- SafeLine.gr: <https://www.safeline.gr/>
- Ε.Ε. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων περιεχομένων
<https://www.privacy-regulation.eu/el/>
- Προϋποθέσεις που ισχύουν για τη συγκατάθεση παιδιού σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (Άρθρο 8):
<https://www.privacy-regulation.eu/el/8.htm>

Ιστοσελίδες με επίκεντρο ενδιαφέροντος την ψηφιακή πολιτειότητα

- Ψηφιακός πολίτης (Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων):
<https://nationaldigitalacademy.gov.gr/pshfiakos-poliths>
- Μαθήματα (με εγγραφή):
<https://nadia.gov.gr/>
- Πλοηγούμε και αναζητώ πληροφορίες στον Παγκόσμιο Ιστό
- Διαχειρίζομαι ψηφιακό περιεχόμενο
- Προστασία Προσωπικών δεδομένων και ιδιωτικότητα
- Δημιουργία της ψηφιακής μου ταυτότητας
- Λειτουργώ ως ψηφιακός πολίτης
- Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Ψηφιακή Ικανότητα των πολιτών (DigComp):
<https://cms.nationaldigitalacademy.gov.gr/>
- Καινοτομία και πολιτική στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Ε.Ε.)
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/policies/social-media-policy>

Εγχειρίδια (ψηφιακά)

- Κοινωνικά δίκτυα: «Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα χρήσης Κοινωνικών Δικτύων» (Εγχειρίδιο «Εφαρμογές Πληροφορικής» Α Γυμνασίου):

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2714/Pliroforiki_A-Lykeiou_html-empl/index4_15.html

Εγχειρίδιο Δράσεων για Εφήβους: «Πάρε θέση για τα ψηφιακά σου δικαιώματα».

<https://www.eduportal.gr/pare-thesi-gia-ta-psifiaka-sou-dikeomata/>

- Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια Λυκείου (Εγχειρίδια Ρητορική Μίσους/ Εγχειρίδια παραπληροφόρησης/ Εγχειρίδιο ψηφιακού πολίτη)

<https://tinyurl.com/bddzypxr>

- Απλές συμβουλές για να γίνει το παιδί ένας καλός ψηφιακός πολίτης (saferinternet4kids)

<https://saferinternet4kids.gr/nea/digitalcitizenship/>

- Εγχειρίδιο Αγωγής στην Ψηφιακή Πολιτειότητα (Συμβούλιο της Ευρώπης)

<https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/resources/publications/digital-citizenship-education.htm>

- Οδηγός Ψηφιακού Γραμματισμού και Ψηφιακής Πολιτειότητας (Ε.Ε.)

<https://epale.ec.europa.eu/el/resource-centre/content/odigos-psifiakoy-grammatismoy-kai-psifiakis-politeiotitas>

- «Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία» (UNESCO)

<http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001929/192971GRE.pdf>

- Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο Καλού Ψηφιακού Πολίτη (Ε.Ε.: στρατηγική «BiK»)

<https://www.betterinternetforkids.eu/resources/resource?id=130173>

- Ψηφιακή Ιθαγένεια (Συμβούλιο της Ευρώπης)

<https://tinyurl.com/49h74etu>

- Collaboration - How can we work as a group online? (Συμβούλιο της Ευρώπης, στα αγγλικά):

<https://tinyurl.com/yckxtky3>

Μελέτες

- Αρβανίτη, Ε. 2023. Εκπαιδευτικές κοινότητες πρακτικής και επαγγελματική μάθηση στο νέο σχολείο. *Εκπαιδευτικός κύκλος*, 11(2)

<https://journal.educircle.gr/el/16-teyxi-periodikon/tomos-1-teyxos-1/23-ekpaideftikes-koinotites-praktikis-kai-epaggelmatiki-mathisi-sto-neo-sxoleio>

- Ιορδανίδου, Σ. (επιμ.) 2013. *Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Επικοινωνία*. Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
<https://www.openbook.gr/mesa-koinwnikis-diktywsis-kai-epikoinwnia/>
- Κουτσογιάννης, Δ. 2011. *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
<https://tinyurl.com/ycx7fpu5> (Συμπεράσματα από το βιβλίο).
- Lave, J., & Wenger, E. 2005. *Κοινωνικές όψεις τα μάθησης. Νόμιμη περιφερειακή συμμετοχή*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Μπελέρη, Β. 2020. *Μια εμπειρική προσέγγιση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή*. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1816/VARVARA%20BE_LERi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Μπερτσιά, Μ. 2020. *Τα ψηφιακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η ταυτότητα στην εφηβεία*. Πάτρα: ΕΑΠ.
<https://www.apothesis.eap.gr/archive/item/155175>
- Τζαβάρας, Π. 2020. *Κατανοώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης*. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

- Επιλέγουμε ειδήσεις για επίκαιρα θέματα από διαφορετικά μεταξύ τους ψηφιακά έντυπα και μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και εστιάζουμε στις αντιδράσεις των αναγνωστών και των μελών. Αναλύουμε και παρουσιάζουμε τις αντιδράσεις των αναγνωστών και των μελών, συγκρίνοντάς τις μεταξύ τους, και διατυπώνουμε τα συμπεράσματά μας.
- Δημιουργούμε μια ομάδα συζήτησης σχετικά με ένα θέμα που εμείς επιλέγουμε και μας απασχολεί. Ενθαρρύνουμε τα μέλη της ομάδας να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους και να αντιδράσουν σε απόψεις των άλλων. Καταλήγουμε σε διαπιστώσεις για τις διαφορετικές μας απόψεις και τις επιπτώσεις τους.

- Δημιουργούμε μια καμπάνια για ένα κοινωνικό, πολιτικό ή πολιτιστικό θέμα που μας ενδιαφέρει, δημιουργώντας σε ασφαλές περιβάλλον μια κοινότητα. Καλούμε άλλους να εγγραφούν και να συμμετάσχουν στην καμπάνια και να μας εξηγήσουν την άποψή τους για το θέμα.
- Επιλέγουμε ένα θέμα και το διερευνούμε με ερωτηματολόγιο στη σχολική μας κοινότητα. Δημοσιεύουμε τα αποτελέσματα της έρευνας σε ένα ασφαλές μέσο κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουμε σχετικά τους/τις συμμαθητές/τριες και φίλους/ες μας.
- Δημιουργούμε ψηφιακό περιεχόμενο (ένα άρθρο, ένα βίντεο ή ένα podcast) σε ένα θέμα της επιλογής μας. Επεξεργαζόμαστε τις επιλογές μας σε σχέση με το κοινό στο οποίο απευθύνεται και συζητάμε πώς επηρεάζει η παρουσίαση του περιεχομένου τους αποδέκτες.
- Κατασκευάζουμε ψηφιακά τέχνηρα (βίντεο, ψηφιακή αφήγηση, ψηφιακή αφίσα) γύρω από ένα θέμα για τον ψηφιακό πολίτη, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουμε τους/τις συμμαθητές/τριες και φίλους/ες μας. Αναρτούμε το τέχνηρο σε ασφαλές μέσο δικτύωσης.
- Επιλέγουμε ένα επίκαιρο θέμα και ελέγχουμε την αξιοπιστία των πηγών στις οποίες στηρίζεται, έτσι όπως κυκλοφορεί online στα μέσα δικτύωσης. Εξηγούμε τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιούνται, καθώς επίσης τους λόγους για τους οποίους μπορεί να συμβαίνει η έλλειψη αξιοπιστίας.
- Συζητάμε τη σημασία της ψηφιακής μας παρουσίας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Εστιάζουμε στο προφίλ μας και σκεφτόμαστε πώς επηρεάζει η δημόσια παρουσία μας την εικόνα μας.

▣ Οι δράσεις που παρατίθενται είναι ενδεικτικές. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους/τις εφήβους είναι ελεύθεροι/ες να εξερευνήσουν τους δικούς τους δρόμους σε αυτή τη δημιουργική διαδικασία.

Το + που διαμορφώνει τον δημοκρατικό κόσμο:

Συμμετέχουμε, συνδιαλεγόμαστε, συμπράττουμε στην ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ερωτήματα & άξονες της συζήτησης:

- Για ποιους λόγους να ενδιαφέρεται ένας/μια έφηβος για την πολιτική;
- Ο Περικλής είχε πει στον Επιτάφιο: « Όποιος αδιαφορεί για τα πολιτικά πράγματα του τόπου του είναι όχι φιλήσυχος αλλά άχρηστος, αχρείος πολίτης». Ποια είναι η άποψή σας για την παραπάνω θέση;
- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της συμμετοχικής δημοκρατίας;
- Με ποιους τρόπους μπορούν να συμμετέχουν οι νέοι στα «κοινά» στην εποχή της ψηφιακής τεχνολογίας και του διαδικτύου;
- Βασικό παράγοντα στη συμμετοχική δημοκρατία αποτελεί η πληροφόρηση - ενημέρωση των πολιτών. Ποιες είναι οι θετικές και ποιες οι αρνητικές πλευρές του σύγχρονου τρόπου πληροφόρησης των πολιτών;
- Γιατί η δημοκρατία θεωρείται ένα ευάλωτο πολίτευμα;
- Ποιες είναι οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζονται τα δημοκρατικά πολιτεύματα;
- Ποιοι θεωρούνται εχθροί της δημοκρατίας; Και κατά πόσο μια δημοκρατική κοινωνία μπορεί να είναι ανεκτική και να σέβεται ακόμα και τους εχθρούς της;
- Γνωρίζετε μορφές άμεσης δημοκρατίας στο αντιπροσωπευτικό δημοκρατικό σύστημα; Πόσο εφικτό είναι να εφαρμοστούν άμεσες δημοκρατικές διαδικασίες στα σύγχρονα κράτη;
- Τι είναι τα δημοτικά συμβούλια νέων και πόσο βοηθά ο θεσμός στην ενεργή συμμετοχή - ευαισθητοποίηση νέων ανθρώπων σε θέματα της τοπικής κοινότητας που ζουν;
- Διερευνήστε αν στον Δήμο σας έχουν ενεργοποιηθεί τα δημοτικά συμβούλια νέων;
- Για ποιους λόγους τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται τόσο υψηλά ποσοστά εκλογικής αποχής; Θεωρείτε ότι το πολιτικό φαινόμενο αυτό πλήττει την κοινοβουλευτική δημοκρατία;

- Ποια είναι η γνώμη σας για την καθιέρωση της ψήφου στα 17; Εκτιμάτε ότι βοήθησε στην ενεργότερη συμμετοχή των νέων στο «πολιτικό γίνεσθαι»;
- Με ποιους άλλους τρόπους θα μπορούσε να ενισχυθεί η συμμετοχή των νέων πολιτών στην πολιτική ζωή;
- Ποιος είναι ο ρόλος του σχολείου στην ανάπτυξη ουσιαστικής πολιτικής παιδείας;
- Θεωρείτε ότι το σχολείο συμβάλλει στη βιωματική μάθηση των δημοκρατικών διαδικασιών;
- Πόσο συχνά εκδηλώνεται η ρητορική μίσους στην καθημερινότητά μας;
- Θεωρείτε ότι η ρητορική μίσους είναι παράγοντας αποσταθεροποίησης των δημοκρατικών θεσμών;
- Γιατί η πολιτικοποίηση, ιδιαίτερα των νέων, αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχική δημοκρατία;
- Σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 29 παρ. 1): «Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη το δικαίωμα να εκλέγουν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα των νέων των κομμάτων».

Τα πολιτικά κόμματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην πολιτικοποίηση των νέων; Για ποιους λόγους η κομματικοποίηση έχει τόσο αρνητικό χαρακτήρα στις μέρες μας, δεδομένου ότι τα πολιτικά κόμματα αποτελούν βασικό πυλώνα της έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας και της λειτουργίας του κοινοβουλευτισμού;

- Στα ολοκληρωτικά καθεστώτα γιατί είναι ανύπαρκτη η συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική ζωή και με ποιους τρόπους νομίζετε ότι τα ολοκληρωτικά καθεστώτα επιβάλλουν τη μη συμμετοχή των πολιτών στα «κοινά»;
- Ο εθελοντισμός αποτελεί σημαντική πολιτική δράση στον σύγχρονο κόσμο μας;
- Στην ηλικία των 17 ετών καλούνται οι νέοι να αποφασίσουν για το μέλλον της χώρας, μέσω του δικαιώματος της συμμετοχής τους σε όλες τις εκλογικές διαδικασίες. Με ποιους τρόπους οι πολιτικοί θεσμοί θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης πολιτικής κριτικής σκέψης στους νέους;
- Με ποιες μορφές πολιτικής διαβούλευσης οργανώνουμε ή ενισχύουμε τη συμμετοχική μας δράση στον χώρο μας; (διά ζώσης διαδικασίες, ανάπτυξη σχετικής επικοινωνίας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, blogs , διαδικτυακές κοινότητες κ.λπ.)

- Στον σύγχρονο κόσμο φαινόμενα όπως η ανεργία, η φτώχεια, η διαφορετικότητα, η έλλειψη παιδείας και πληροφόρησης οδηγούν πολλές κοινωνικές ομάδες σε περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό. Ποια είναι η γνώμη σας για την έκταση του φαινομένου και κατά πόσο η έλλειψη ισότιμης συμμετοχής στα κοινά οδηγεί τελικά σε έλλειμμα δημοκρατίας;

■ Οι ερωτήσεις αποσκοπούν στο να τροφοδοτήσουν ενδιαφέρουσες και πλούσιες συζητήσεις με τους/τις εφήβους. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις και αυτό θα πρέπει να επισημανθεί από την αρχή. Στόχος είναι οι έφηβοι να συμμετάσχουν, να ανταλλάξουν απόψεις και να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

A. Δημαγωγικός και Δημοκρατικός λόγος

Δύο μαθητές/τριες καλούνται να αναπτύξουν επιχειρήματα πάνω σε ένα ζήτημα το οποίο θα επιλεγεί από την τάξη.

Για παράδειγμα: ποιοι θεωρούνται εχθροί της δημοκρατίας στη σύγχρονη εποχή;

Η μία πλευρά θα χρησιμοποιήσει δημαγωγικό λόγο ενώ η άλλη ορθολογικά επιχειρήματα που στηρίζονται στις αρχές του δημοκρατικού διαλόγου.

Σκοπός της δραστηριότητας είναι να διακρίνουν οι μαθητές/τριες (το ακροατήριο) πώς η ιδεολογική τοποθέτηση των ομιλητών/τριών διαμορφώνει την επιχειρηματολογία τους.

Το «κοινό» καλείται να κάνει διευκρινιστικές ερωτήσεις προκειμένου να προσδιορίσει επιχειρήματα και των δύο πλευρών που αναδεικνύουν την ιδεολογική τους προέλευση. Η δραστηριότητα θα πρέπει να έχει προετοιμαστεί εκ των προτέρων από τους δύο ομιλητές/τριες με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού. Οι δύο ομιλητές/τριες θα απευθυνθούν στην τάξη, χωρίς οι συμμαθητές/τριές τους να γνωρίζουν ποιος ή ποια παίζει κάθε ρόλο.

B. Πρόσωπα και πράγματα

Οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι/ες σε τρεις ομάδες, εξερευνούν μέσα από το παιχνίδι πώς είναι να εξουσιάζεις άλλους ανθρώπους και πώς είναι να εξουσιάζεσαι και να μην μπορείς να δράσεις ελεύθερα. Οι ομάδες αποκαλούνται «πρόσωπα», «πράγματα» και «παρατηρητές», οι δύο πρώτες αλληλεπιδρούν και η τρίτη παρακολουθεί. Οι ρόλοι στη συνέχεια αλλάζουν, έτσι ώστε όλοι/ες να περάσουν από όλες τις ομάδες. Ακολουθεί συζήτηση και αξιολόγηση.

Η δραστηριότητα βοηθά τους μαθητές/τριες να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη δύναμη/ισχύ στις σχέσεις και την επίδραση της στα άτομα και τις σχέσεις.

<https://www.demopaideia.gr/wp-content/uploads/2016/04/%CE%A0%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1.compressed.pdf>

Γ. Τρόποι για να συμμετέχουμε ενεργά στη δημοκρατία

Εκπαιδευτικός στόχος: Οι μαθητές συνδέουν διαφορετικές μορφές πολιτικής συμμετοχής με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Υλικά: Κατάλογος με πιθανές μορφές πολιτικής συμμετοχής.

Διαδικασία

Κάθε μαθητής/τρια γράφει έναν κατάλογο με όλους τους τρόπους και τις δραστηριότητες με τις οποίες πιστεύει ότι οι άνθρωποι μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στις δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι μαθητές/τριες σχηματίζουν ομάδες των τεσσάρων. Συγκρίνουν τους καταλόγους τους, συζητούν πάνω σε αυτούς και προσπαθούν να συμφωνήσουν σε έναν κοινό κατάλογο.

Οι ομάδες συγκρίνουν τους καταλόγους τους με αυτόν του φυλλαδίου για τους/τις μαθητές/τριες.

Επέκταση

Οι μαθητές/τριες θα μπορούσαν να διερευνήσουν τα παρακάτω ερωτήματα:

- Πιστεύετε πως κάποια, ή και όλες από τις παραπάνω μορφές πολιτικής συμμετοχής, αποτελούν ανθρώπινα δικαιώματα; Θα πρέπει να προστατεύονται από τον νόμο;
- Με ποιον τρόπο μπορείς να συμμετέχεις στη δημοκρατία, στη χώρα σου; Υπάρχουν τρόποι συμμετοχής που δεν είναι ανοιχτοί σε εσένα;
- Θα πρέπει οι νόμοι να προστατεύουν, επίσης, το δικαίωμα της μη συμμετοχής;

Υλικά - Φυλλάδιο μαθητή/τριας

Η συμμετοχή μπορεί να πάρει πολλές μορφές, όπως:

- να διαβάζεις για διάφορα θέματα και ηγέτες
- να συζητάς για διάφορα θέματα.
- να δουλεύεις στην κοινότητα, υποστηρίζοντας έναν συγκεκριμένο σκοπό, ή να διαμαρτύρεσαι κατά της κυβερνητικής δράσης.
- να σχηματίζεις ή να συμμετέχεις σε πολιτικά κόμματα ή άλλους κοινοτικούς ή λαϊκής βάσης οργανισμούς.
- να παρακολουθείς πολιτικές ή κοινοτικές συναντήσεις.
- να ψηφίζεις στις εκλογές.
- να διαμαρτύρεσαι μέσω διαδηλώσεων, απεργιών, κ.λπ.

Η δραστηριότητα βρίσκεται στο βιβλίο Εκπαίδευση για την δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

<https://www.living-democracy.com/el/textbooks/volume-6/chapter-7/exercise-8/>

Δ. Πολιτική βία στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι μαθητές μπορούν να δουν πώς, πού και γιατί διαμορφώθηκαν κινήματα διαμαρτυρίας για διάφορα ζητήματα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

<https://acleddata.com/2021/01/25/political-disorder-in-europe-10-cases-from-acleds-new->

[expansion/#1611594260029-3df100f1-f4a8](#)

▣ Οι δράσεις που παρατίθενται είναι ενδεικτικές. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους/τις εφήβους είναι ελεύθεροι/ες να εξερευνήσουν τους δικούς τους δρόμους σε αυτή τη δημιουργική διαδικασία.

Υλικό & Παραπομπές:

- Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο
<https://saferinternet4kids.gr/>
- Νοιάζομαι και δρω»
Εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μη Κερδοσκοπικού Σωματίου «Δεσμός» και του Ιδρύματος Λαμπράκη
Εθελοντισμός – Αλληλεγγύη - Ενεργός πολίτης - Ενεργός πολιτειότητα
<https://noiazomaikaidrw.gr/>
- Εκπαιδευτικό υλικό Compasito
<http://noiazomaikaidrw.gr/wp-content/uploads/2015/07/Compasito-%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE-%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%AF%CE%B4%CE%B1.pdf>
- Κλειδιά και Αντικλειδιά
<https://www.kleidiakaiantikleidia.net/wardrobe.html>
- Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
<http://www.theatroedu.gr/>
- Ανθρώπινα δικαιώματα
<https://gr.youthforhumanrights.org/>
- Σύμβαση της UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού
<https://www.unhcr.org/gr/>
- Κέντρο Προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων
http://www.weareallcitizens.gr/projects_gr/kentro-proaspisis-anthropinon-dikaiomaton.html#.XdgjBOgzblU
- Compass. Ένα εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf

- Δημοκρατική παιδεία:
<https://www.demopaideia.gr/>
<https://www.demopaideia.gr/ekpaideftiko-iliko/>
- Εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα
<https://www.living-democracy.com/el/textbooks/volume-1/>
<https://www.living-democracy.com/el/textbooks/volume-2/>

Εκδόσεις:

Αντόρνο Τέοντορ (2017), *Η εκπαίδευση μετά το Άουσβιτς*. Εκδ.Νήσος

Arendt Hannah. (2000), *Περί βίας*. Εκδ.Αλεξάνδρεια

Άμος Οζ (2005), *Κατά του φανατισμού*. Εκδ.Καστανιώτη

Μααλούφ Αμίν (1999), *Οι φονικές ταυτότητες*. Εκδ.Ωκεανίδα

Μπακούρος Βασίλης (2017), *Η ρητορική του μίσους*. Εκδ.Γρηγόρη

Runciman David (2014), *Πολιτική μια μικρή ιστορία*. Εκδ.Πατάκη

Παπαϊωάννου Κωστής (2021), *Άγρια ιστορία για μεγάλα παιδιά*. Εκδ.Πόλις

Tzvetan Todorov (2013), *Οι εσωτερικοί εχθροί της Δημοκρατίας*. Εκδ.Πατάκη

Ρεζίζ Ντεμπρέ (2000), *Εξηγώντας τη Δημοκρατία στην κόρη μου*. Εκδ.Καστανιώτη

Bauman Zygmunt (2008), *Ρευστοί καιροί. Η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας*. Εκδ.Μεταίχμιο

Keane John (2009), *Γιατί Δημοκρατία;* Εκδ.Νεφέλη

Καστοριάδης Κορνήλιος (1985), *Η αρχαία ελληνική δημοκρατία και η σημασία της για μας σήμερα*. Εκδ.Υψιλον

Συλλογικό (2009), *Που πηγαίνει η Δημοκρατία;* Εκδ.Πατάκης

Προτεινόμενες Ταινίες:

Children of Men

Η κοινωνία βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης, καθώς οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο είναι υπογόνιμες για σχεδόν δύο δεκαετίες. Ο κόσμος είναι περίπου χωρισμένος σε χώρες που έχουν καταρρεύσει πλήρως και σε χώρες που δεν έχουν καταρρεύσει, με πρόσφυγες να ξεχύνονται στις λίγες λειτουργικές κοινωνίες που έχουν απομείνει. Η ταινία ωθεί τη συζήτηση

για την κατάρρευση του κράτους, τους πρόσφυγες και την εξάντληση των πόρων. Έχει επίσης αρκετές μακριές, συνεχείς λήψεις που αισθάνονται σαν αυθεντικές απεικονίσεις πολέμου.

Το Κύμα

Σκηνοθεσία: Ντένις Γκάνσελ - Παραγωγή: 2008.

Ένας καθηγητής πολιτικής ιστορίας με αναρχικό παρελθόν και πρωτοποριακές ιδέες στήνει ένα παιχνίδι ρόλων με τους μαθητές του. Μέσα από ένα διδακτικό πείραμα θέλει να τους δείξει στην πράξη την κρυφή γοητεία του ολοκληρωτισμού, τα πράγματα όμως αρχίζουν να ξεφεύγουν από τον έλεγχο. Η ταινία βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα που συνέβησαν το 1967 στην Καλιφόρνια: ο καθηγητής Ρον Τζόουνς στο Λύκειο Cubberley του Πάλο Άλτο, θέλοντας να δώσει μια απάντηση στο ερώτημα των μαθητών του: «Πώς ήταν δυνατόν απλοί άνθρωποι να υποστηρίξουν ένα καθεστώς όπως αυτό του Ναζισμού, να τηρήσουν στάση σιωπής ή και συμμετοχής στις ωμότητες που διεξάγονταν, και επιπλέον όταν όλα τελείωσαν να αρνηθούν ότι είχαν έστω και γνώση για αυτά που γίνονταν;» αποφάσισε να δώσει ένα μικρό δείγμα απολυταρχισμού στην πράξη.

[http://cfieducation.cafilm.org/wp-content/uploads/2014/04/Study Guide for The Wave.pdf](http://cfieducation.cafilm.org/wp-content/uploads/2014/04/Study_Guide_for_The_Wave.pdf)

Persepolis (2007)

Komik

Το «Persepolis» είναι μια συναρπαστική ταινία κινουμένων σχεδίων η οποία παρακολουθεί την πρωταγωνίστρια, Marjane "Marji" (Chiara Mastroianni), καθώς μεγαλώνει κατά τη διάρκεια της ιρανικής επανάστασης και της ανόδου της ισλαμικής φονταμενταλιστικής εξουσίας στη χώρα της. Η Marji εναντιώνεται στις αδικίες που βλέπει γύρω της, αλλά οι γονείς της αποφασίζουν ότι είναι πολύ επικίνδυνο για εκείνη να συνεχίσει να ζει και να σπουδάζει στο Ιράν και την στέλνουν στη Βιέννη. Η Marji αντιμετωπίζει τότε νέες προκλήσεις και αντιξοότητες. Όταν επιστρέφει στην πατρίδα της, δεν αισθάνεται πλέον ότι ανήκει ούτε στο Ιράν ούτε στην Αυστρία και καλείται να βρει τη θέση της στον κόσμο.

https://effstorage.lab.arte.tv/medias/prod/attachedfiles/000-EFF000113_el_af2.pdf

Οι ζωές των άλλων (2006)

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

<http://www.filmeducation.org/livesofothers/LivesofOthers.pdf>

1984. Οι κάτοικοι του Ανατολικού Βερολίνου βρίσκονται κάτω από την επιτήρηση των 100.000 υπαλλήλων και 200.000 κατασκόπων της Στάζι. Ανάμεσα στους πιο αφοσιωμένους πράκτορες και ένας που γοητεύεται από τη ζωή ενός θεατρικού συγγραφέα, για τον οποίο έχει υποψίες ότι δεν είναι τόσο «καθαρός» όσο φαίνεται. Αποφασίζει λοιπόν να παρακολουθήσει τη ζωή και τη σχέση του με μια διάσημη ηθοποιό. Βασισμένο στην πρόσφατη ιστορία της Γερμανίας και σε μία από τις πιο σκοτεινές περιόδους της Ευρώπης, το ντεμπούτο του Φον Ντόνερσμαρκ μοιάζει να είναι η πρώτη σοβαρή απεικόνιση της ατμόσφαιρας τρόμου που επικρατούσε στο Βερολίνο πριν από την πτώση του Τείχους. Ένα στιβαρό δράμα χαρακτήρων που καταγγέλλει τον κρατικό παραλογισμό για να καταλήξει σε μια διαχρονική παραβολή για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Ανάμεσα στους τοίχους (2008)

Το Δίκτυο (2016)

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

ΚΗ' ΣΥΝΟΔΟΣ 2023 - 2024 ΒΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΠΡΑΞΗ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ